

Европейска
КОМИСИЯ

[ЛЯТО 2013 Г. ► БРОЙ 46]

панорамата

inforegio

► ЕС приветства Хърватия

28-ата държава членка на Съюза

- Политиката на сближаване спомага за устояване на кризата
- Гарантиране на правилното изразходване на средствата на ЕС
- Държавната помощ и регионалната политика

Регионална
и урбанистична
политика

►4

► **УВОДНА СТАТИЯ** 3
Комисар Йоханес Хан

► **ОЧЕРК** 4-9
**УСПЕШНИЯТ ПЪТ НА ХЪРВАТИЯ
КЪМ ПРИСЪЕДИНЯВАНЕ КЪМ ЕС**

► **УСТОЯВАНЕ НА КРИЗАТА
С ПОДКРЕПАТА НА ПОЛИТИКАТА
НА СБЛИЖАВАНЕ** 10-13

► **НЕЗАВИСИМА ПОЗИЦИЯ ОТНОСНО
ПОЛИТИКАТА НА СБЛИЖАВАНЕ
ПРЕЗ ПЕРИОДА 2007-2011 Г.** 14-16

► **ПРИМЕРИ ЗА ПРОЕКТИ** 17-19
Примери за проекти от Хърватия,
Финландия и Словения

► **НОВИНИ НАКРАТКО** 20-21

► **OPEN DAYS ПРЕЗ 2013 Г.** 22-23

► **ГАРАНТИРАНЕ НА ПРАВИЛНОТО
ИЗРАЗХОДВАНЕ НА СРЕДСТВАТА НА
ЕС – ПОГЛЕД КЪМ ПРОЦЕСА НА ОДИТ** 24-29

► **ОПИТ ЗА ПОСТИГАНЕ НА БАЛАНС –
КОНТРОЛЪТ ВЪРХУ ДЪРЖАВНИТЕ
ПОМОЩИ И РЕГИОНАЛНАТА ПОЛИТИКА** ... 30-31

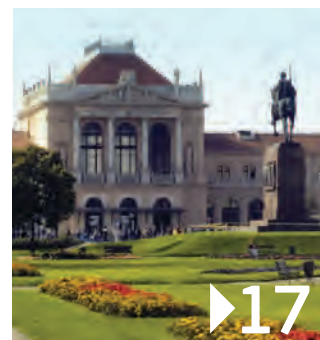
► **КАРТИ** 32-33
Дял на лицата, които не работят, не учат и не се обучават
(NEET) – население на възраст 15-24 г., 2012 г.
Образователно равнище – прогнозен дял на населението
с висше образование на възраст 25-64 г., 2020 г.

► **С ВАШИ ДУМИ** 34-39
Национални и регионални перспективи
за политиката на сближаване

► **ПРОГРАМА** 40

►14

►17

►22

►37

Снимков материал (страници):
Корица: гледка към Загреб © Shutterstock
Страници 3, 9, 21, 22, 23, 36: © Европейска комисия
Страница 4: Сплит © Shutterstock
Страница 6: © Министерство на регионалното развитие
и фондовете на ЕС, Република Хърватия
Страница 8: Славонски Брод © Марин Майсторович,
BIOCentre © BICRO, Мараска © Загребски университет
Страница 11: Hungara © Национална агенция за
развитие, Унгария
Страница 14: Superfast Cornwall © Съвет на Корнуол
Страници 17-19: Хърватия © Shutterstock, Словения
© Обща Болница Брежице, Финландия © Rokua Geopark
Страници 24, 30: © Shutterstock
Страница 35: Моравия-Силезия © Иржи Жержон
Страница 36: Фландрия © Фламандско правителство
Страница 37: Саксония © LIFE, Лайпцигски университет
Страница 39: Швеция © Tillväxtverket

Изданието е отпечатано в тиражи на английски, немски и френски език на рециклирана хартия. Публикацията е налична на 22 езика на адрес http://ec.europa.eu/regional_policy/information/panorama/index_bg.cfm

Съдържанието на настоящия брой беше завършено през юни 2013 г.

ПРАВНА ИНФОРМАЦИЯ

Нито Европейската комисия, нито което и да е лице, действат от нейно име, носят отговорност за начина, по който би могла да бъде използвана съдържанието се в настоящата публикация информация, както и за каквито и да е грешки, които могат да бъдат допуснати въпреки внимателната подготовка и проверка. Настоящата публикация не отразява непременно мнението или позицията на Европейската комисия.

ISSN 1830-9321

© Европейски съюз, 2013 г.

Възпроизвеждането е разрешено при посочване на източника.

За използването/възпроизвеждането на материал на трето лице, предмет на авторско право, който е посочен като такъв, разрешението трябва да бъде получено от носителя(ите) на авторско право.

Printed in Belgium

► УВОДНА СТАТИЯ

Johannes Hahn

Член на Европейската комисия, отговарящ за регионалната политика

На 1 юли 2013 г. приветстваме Република Хърватия като 28-ата държава, членка на Европейския съюз. През последните 12 години страната предприе мащабна програма за реформи и адаптиране на законодателството съобразно правната рамка на ЕС – т. нар. достижения на общностното право.

След присъединяването си Хърватия ще получи достъп до средства от структурните фондове и кохезионния фонд на ЕС в размер на 450 млн. EUR. Очаква се тези инвестиции да съставляват голям дял от бюджета за развитие на страната през следващите години и това е важна възможност да се отговори на потребностите на Хърватия. Те могат да допринесат за развитието на модерна и конкурентоспособна икономика, която ще черпи ползи и същевременно ще носи предимства на ЕС.

В този брой на „Панорама“ можете да се запознаете с част от вече започналата работа с подкрепата на ЕС.

Стратегически доклад относно изпълнението на политиката на сближаване

Хърватия ще се присъедини към останалите 27 държави членки в изготвянето на доклади за оценка съгласно изискванията на новите регламенти. Стратегическият доклад на Комисията относно функционирането на структурните фондове на ЕС в ЕС-27 през периода 2007–2013 г. беше публикуван неотдавна. Изготвен въз основа на представените от държавите членки в края на 2012 г. доклади, документът е първата значима възможност да се отчетат постиженията и резултатите, както и приносът на политиките за икономическото възстановяване на ЕС през програмния период.

Докладът дава важна информация за изпълнението на политиката и показва, че предоставяме подкрепа за нови иновативни предприятия и създаваме добри устойчиви работни места за бъдещето, осигуряваме широко-лентов достъп до интернет в отдалечени райони, борим се с изтичането на мозъци и изграждаме жизненоважни транспортни връзки, които подпомагат конкурентоспособността на регионите. Той също така помага да бъдат определени инвестиционните области и програми, където е необходимо да се предприемат действия.

В доклада са представени и доказателства, че политиката на сближаване може да бъде много гъвкава и през периоди на икономическа криза да се адаптира към променящите се нужди на хората и техните общности.

Екипите за одит – „неназованите герои“

Неназованите герои на процесите на ЕС за предоставяне на регионална подкрепа – екипите за одит на Комисията – гарантират, че фондовете от бюджета на ЕС се изразходват целесъобразно. Средствата, отредени за политиката на сближаване, възлизат на около една трета от бюджета на ЕС и одиторите изпълняват важна роля в надзора на сложните и до голяма степен децентрализирани програми за предоставяне на средства.

Одиторите на ЕС работят в тясно сътрудничество с националните органи, като извършват одити по системата на „споделеното управление“. Благодарение на този процес изпълнението се подобрява с всяка година. Научете повече за тяхната важна работа в статията на страница 24.

Заедно те са контролният орган на данъкоплатците на ЕС и гарантират, че средствата се изразходват в съответствие с принципите на законност, редовност и добро финансово управление.

▶ УСПЕШНИЯТ ПЪТ НА ХЪРВАТИЯ КЪМ ПРИСЪЕДИНЯВАНЕ КЪМ ЕС

На 1 юли Република Хърватия отбелязва почти 20 години икономически и социален напредък от обявяването на независимостта, ставайки 28-ата държава, членка на Европейския съюз. Започналите през 2005 г. преговори официално приключиха през юни 2011 г. и бяха последвани от подписването на Договор за присъединяване към ЕС през декември 2011 г.

Град Сплит на адриатическото крайбрежие на Хърватия.

Продължилият почти 12 години процес на присъединяване към ЕС даде на Хърватия необходимия тласък да предприеме мащабни реформи и да хармонизира своето законодателство с достиженията на правото на ЕС.

„Сега Хърватия е една различна държава спрямо началото на процеса на присъединяване“, коментира Щефан Фюле, еврокомисар по разширяването и европейската политика за съседство. „Също така тя влиза в Европейския съюз по-добре подготвена от други присъединяващи се държави. Това е резултат от дълъг и задълбочен процес и страната заслужава поздравления.“ „Членството в ЕС предлага съществени възможности и сега тези възможности трябва да бъдат използвани, така че участието на Хърватия в ЕС да бъде успешно и да е от полза за Хърватия и за народа на страната, но също така и за държавите от Западните Балкани и ЕС като цяло.

Дълъг и успешен път

Процесът на интеграция на Хърватия в Европейския съюз започна с процеса на ЕС за стабилизация и асоцииране за Западните Балкани, чието начало беше поставено през 2001 г., след което през 2003 г. страната кандидатства за членство в ЕС. Преговорите за присъединяване бяха официално открити през пролетта на 2005 г.

Въпреки забавянето на преговорите вследствие на редица проблеми, процесът завърши през 2011 г. Договорът между Хърватия и 27-те държави, членки на ЕС, беше подписан на 9 декември 2011 г.

Проведеният на 22 януари 2012 г. референдум в Хърватия показва, че 66% от гласувалите подкрепят присъединяването към ЕС.

По време на преходния период до присъединяването Хърватия имаше статут на активен наблюдател в европейските институции, за да могат длъжностните лица на страната да се запознаят с методите на работа на институциите на ЕС и да участват в процеса на вземане на решения.

Да бъдеш конкурентен

Преди световната финансова криза от 2008-2009 г. хърватската икономика отбелязваше растеж от 4-5% годишно, като през този период доходите се удвоиха

и икономическите и социалните възможности се подобриха значително. Дългата криза обаче постави на изпитание този напредък и стремежите на Хърватия и в края на 2012 г. безработицата нарасна до над 14 %. Младежката безработица в страната остава висока.

Присъединяването към ЕС предлага сериозна възможност да се увеличи конкурентоспособността на страната, като се заздравят нейните конкурентни предимства и тези на нейните региони и се извлекат всички ползи от разширяването на пазара.

Промишленост и модели на търговия

Около половината от търговския стокообмен на Хърватия е с еврозоната, най-вече с Германия и Италия, и еврозоната е източник на около три четвърти от постъпващите в страната преки чуждестранни инвестиции (ПЧИ). Концентрацията на банките в Хърватия също е висока, като заради собствеността си те бяха косвено изложени на кризата в еврозоната.

Индустриалният сектор, който съставлява над 27 % от БВП, е доминиран от секторите корабостроене, хранително-вкусова промишленост, фармацевтика, информационни технологии, биохимикали и дърводобивна промишленост.

Делът на селскостопанския сектор е едва 4 % от БВП, но в него е ангажирана 14 % от работната сила. Тъй като 42 % от населението на страната живее в селските райони, селското стопанство е важен източник на препитание.

През периода на подготовка за присъединяването към ЕС министерството на земеделието на Хърватия работи интензивно за хармонизирането и приемането на редица разпоредби в областта на селското стопанство, безопасността на храните, ветеринарната и фитосанитарната политика и рибарството.

Транспортни мрежи

Хърватия се намира в близост до три паневропейски транспортни коридора между Европейския съюз и Югоизточна Европа и хърватските органи правят големи инвестиции в развитието на транспортната мрежа на страната, най-вече чрез публично финансиране, като се концентрират преди всичко върху пътищата, магистралите и пристанищата.

Железопътният сектор на Хърватия е изправен пред сериозни предизвикателства и за неговото интегриране в мрежата на ЕС ще бъдат необходими инвестиции. С подкрепата на ЕС през предприединителния период започна мащабно модернизиране на инфраструктурата на гара Загреб и това е една стъпка в тази посока (вж. статията на стр. 17).

ХЪРВАТИЯ: ВАЖНИ ФАКТИ

- Обща площ: **87 661 кв. км**
- Население: **4 290 000**
- Столица: **Загреб**
- Политическа система: **Парламентарна демокрация**
- Териториално устройство: **20 области и град Загреб**
- Градски центрове: **населението е концентрирано в градските центрове, като 49 % от всички граждани живеят в петте най-големи области – град Загреб и областите Загреб, Сплит–Далмация, Осиек–Бараня и Приморие–Горски Котар**
- Официален език: **Хърватски**
- Валута: **Куна (HRK) – 1 EUR = 7,58 HRK**
- Основни търговски партньори: **Италия, Австрия, Германия, Словения, Сърбия**
- Основни експортни стоки: **транспортно оборудване, машини, текстил, химикали, хранителни продукти и горива**
- Основни стоки във вноса: **машини, транспортно и електрическо оборудване; химикали, горива и смазочни материали и хранителни продукти**
- Основни летища: **Загреб, Сплит, Дубровник, Пула, Риека**

Природно наследство и туризъм

Територията на Хърватия е една от най-добре запазените в Европа в екологичен аспект, като 47 % от сухоземните и 39 % от морските територии са със статут на защитени зони и специални защитени територии. Хърватия има 19 национални и природни парка, като някои от тях, например национален парк „Плитвишки езера“, са включени като обекти от списъка на световното наследство на ЮНЕСКО.

Природната красота на Хърватия привлича милиони туристи всяка година, като приходите от туризъм представляват около 15 % от БВП на страната. Опазването на околната среда заема челно място в дневния ред за развитието и е изискване за членството в Европейския съюз.

Продължаващи структурни реформи

Като член на ЕС Хърватия ще продължи да се концентрира върху структурните реформи, не само защото планира да се присъедини към еврозоната в бъдеще, но и за да повиши конкурентоспособността на икономиката. Хърватия ще се възползва от инвестиции чрез Европейските структурни и инвестиционни фондове (ESI), които ще подпомогнат изпълнението на продължаващите структурни реформи.

▶ ИНТЕРВЮ

„Панорама“ разговаря с Бранко Ѓърчич, вицепремиер на Хърватия и министър на регионалното развитие и европейските фондове, за присъединяването на страната към ЕС.

▶ До какви положителни промени доведе процесът на интеграция в Хърватия?

На първо място трябва да кажа, че сме развълнувани от присъединяването на нашата страна към ЕС, което отдавна очакваме. Всъщност усещаме този процес като завръщане у дома предвид факта, че нашата територия, история, култура и традиции от векове неизменно са били част от Европа.

Ако погледнем назад към 35-те много трудни глави, по които трябваше да преговаряме с ЕС, можем да видим, че сме постигнали наистина голям напредък във всички тези различни сфери.

Трябваше да предприемем много задълбочени реформи през един много чувствителен период, обхващащ последните 20 години. Пътят беше дълъг, но ни помогна да се подготвим по-добре, особено що се отнася до пазара и структурите на ЕС.

Присъединяването ни към ЕС обаче категорично ще бъде важен стимул за бъдещия ни просперитет. Същевременно обаче се надяваме и вярваме, че и ние самите можем да допринесем с ново качество към Европа.

▶ Какви предизвикателства очаквате като държава, членка на ЕС?

Предизвикателствата на членството са много. По-нататъшната работа по фискалната консолидация и изпълнението на националните реформи в различни сектори след присъединяването ще се превърне в още по-трудна задача заради много по-голямата ангажираност на институциите на ЕС в тези области.

Съвсем скоро ще се сблъскаме с нарасналата конкуренция в лицето на фирми от други държави членки в момент, който заради рецесията е много труден и чувствителен за хърватската икономика. Същевременно хърватските компании ще загубят част от ценовата си конкурентоспособност на пазара на ЦЕФТА, тъй като за тях ще ваят нови тарифи, когато изнасят към държави от ЦЕФТА.

Участието в процеса на изготвяне на политиката на ЕС със сигурност ще изисква по-ефективна администрация, която е способна да осигури активен принос в процесите на вземане на решения и да гарантира правилното и ефективно прилагане на политиките на ЕС в хърватски контекст. Особено предизвикателство ще представлява управлението на европейските структурни инвестиции и постигането на поставените цели, които произтичат от стратегията „Европа 2020“. Създаването на поредица от висококачествени проекти, които наистина допринасят за изпълнението на приетите стратегии, е наша основна цел, наред с укрепването на административния капацитет, който да гарантира навременното и ефективно изпълнение на програмата.

▶ Как според вас Хърватия може да допринесе за устойчивия и конкурентоспособен растеж на Европейския съюз?

Хърватската икономика е в рецесия от 2008 г. Тъй като рецесията в Европа продължава, Хърватия не може да бъде пощадена, защото не е остров. Стратегията за икономическо възстановяване на правителството се основава на фискална консолидация, структурни реформи и насърчаване на инвестициите, особено на частните инвестиции, които са от ключово значение за запазване на съществуващите и новите работни места. Вярваме, че предприетите досега действия на правителството, както и тези, които ще бъдат извършени през следващите години, особено във връзка с реформите в области като социалното осигуряване, здравеопазването, пазара на труда и публичната администрация, ще осигурят необходимата стабилност на общата макроикономическа рамка и ще подобрят нашата конкурентоспособност.

Хърватия има значителен потенциал за растеж в някои области, като например туризма, транспорта и логистиката, възобновяемите енергийни източници, металообработването и производството на машини и плавателни съдове и там виждаме отлични възможности за инвеститорите. Задачата ни е да продължим да подобряваме условията за инвестиции, тъй като това е единственият начин да се осигури дългосрочна икономическа и финансова стабилност.

► **Как според Вас общата стратегическа рамка (ОСР) може да допринесе за бъдещото развитие на Хърватия в национален план и за развитието на нейните региони?**

Европейските стратегически и инвестиционни фондове (ESIF) ще бъдат един от най-важните инструменти за справяне с основните предизвикателства пред развитието на Хърватия през следващите години и изпълнението на целите на стратегията „Европа 2020“ в Хърватия. Ценността на ESIF обаче не е само в осигуряването на финансиране. За Хърватия е много по-важно, че с помощта на ESIF ще

можем да изградим последователна стратегия, която да се основава в по-голяма степен на националната политика за развитие, отколкото в момента. В някои области, като например научноизследователската дейност, за която досега не се осигуряваше достатъчно финансиране в държавните бюджети, ESIF ще бъдат чудесна възможност да се навакса изоставането от останалите държави членки. Ще съсредоточим инвестициите в районите, които имат най-голям потенциал да подпомогнат конкурентоспособността и капацитета на хърватските региони да създават добавена стойност. ■

► ПОДГОТОВКАТА ЗА ЧЛЕНСТВО И ПОЛИТИКАТА НА СБЛИЖАВАНЕ

През предприсъединителния период ЕС предоставяше на Хърватия специална и целева финансова помощ, за да подкрепи усилията на страната за подобряване на политическите, икономическите и институционалните реформи по време на подготовката за членство.

От 2000 до 2006 г. Хърватия получи около 530 млн. EUR от предприсъединителните програми на ЕС.

От 2007 г. Хърватия се възползва от Инструмента за предприсъединителна помощ (ИПП), който замени всички действащи по-рано програми за секторно подпомагане. През периода 2007-2012 г. държавите получиха около 997 млн. EUR, т.е. около 150 млн. EUR годишно. Една от програмите по линия на ИПП беше посветена на политическите и икономическите реформи, а четири други трябваше да подготвят страната за сближаването и селскостопанските политики.

Затова механизмът на действие на регионалната политика на ЕС не е нов за Хърватия. Длъжностните лица вече имат натрупан практически опит в управлението на програми, които следват правилата на политиката на сближаване.

Заинтересованите страни на регионално и местно равнище използват средствата за разработването на иновативни проекти в областта на транспорта, околната среда, а също така и за икономическо и социално развитие и развитие на селските райони.

Сътрудничество със съседни държави

В рамките на ИПП (компонент 2,98 млн. EUR) трансграничното сътрудничество се разширява с включването на други държави членки – Унгария, Италия и Словения – както и съседните балкански държави Босна и Херцеговина, Черна гора и Сърбия.

По мярката за регионално развитие (компонент 3,345 млн. EUR), са започнати транспортни проекти, подпомагащи железопътната инфраструктура и вътрешния воден транспорт (Вж. стр. 8). По програмите за околна среда бяха направени инвестиции в интегрирани проекти за отпадъци и води, а за повишаване на конкурентоспособността на региона бяха създадени различни програми за стопанска дейност и научни изследвания.

Множество проекти за подобряване на достъпа до заетост и подобряване на социалното приобщаване на хората бяха открити по компонент 4 от ИПП („Човешки ресурси“, 94,5 млн. EUR).

Финансирането по ИПП помогна на Хърватия да изгради необходимия капацитет и ресурси за усвояването на значителни средства от структурните фондове и Кохезионния фонд, които ще бъдат предоставени при започване на членството.

Процедурите по ИПП за подбор на проекти, провеждане на конкурси и възлагане на поръчки са подобни на процедурите по структурните фондове и използването на средствата по линия на ИПП позволи на институциите на страната да придобият безценен опит, докато се подготвят за бъдещото използване на много по-големите следприсъединителни фондове.

▷ ПРОЕКТИ

Важни приоритети по време на предприсъединителния период бяха инвестициите за насърчаване на регионалната конкурентоспособност и за подпомагане на големи инфраструктурни обекти в областта на транспорта и околната среда. Един от примерите за такива проекти е централната жп гара в Загреб (вж. статията на стр. 17). Други такива проекти са описани по-долу.

ИНФРАСТРУКТУРА

Система за водоснабдяване и канализация с пречиствателна станция за Славонски Брод

Целта на тази инвестиция в околната среда е да се подобри водоснабдителната система в басейна на река Дунав, като се подобри сигурността на водоснабдяването за съществуващите потребители и се свържат още около 4 300 жители. Наличието на модерна пречиствателна станция, която отговаря на изискванията на ЕС, ще позволи по-ефективно пречистване на отпадъчните води. Благодарение на проекта ще бъде увеличен и броят на жителите (9 950), които са свързани към канализационната система. Проектът ще помогне и за опазване на околната среда, като ще осигури спазването на стандартите на ЕС за околна среда.

НАСЪРЧАВАНЕ НА КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТТА

Технологичен център по бионауки

На територията на Загребския университет се изгражда Инкубационен център по бионауки и търговска реализация на технологии (BIOCentre). Центърът ще предоставя подкрепа за новосъздадени предприятия в областта на биотехнологиите и естествените науки в Хърватия. Проектът ще предоставя материална база и експертен опит за осъществяване на научноизследователска и стопанска дейност, както и необходимите услуги за „отглеждане“ и подпомагане на предприятията. Центърът ще има изградени връзки с хърватски, регионални и международни институции и фирми от областта на научноизследователската и развойната дейност. Общата цел на проекта „BIOcentre“ е да се развие трансферът на технологии и възможностите за търговска реализация във висшите учебни заведения и обществените научноизследователски организации. Това от своя страна ще насърчи устойчивото регионално развитие и конкурентоспособността на промишлеността в икономическите сектори с висока добавена стойност и основаните на знанията МСП. Дългосрочната цел на Хърватия е да се превърне в лидер в областта на бионауките и технологиите в Югоизточна Европа. Новосъздадените фирми ще бъдат набирани на първо място от Хърватия, след това от Югоизточна Европа и на трето място (ако е възможно) от Централна и Източна Европа.

НАСЪРЧАВАНЕ НА КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТТА

Сортът „Мараска“ – развиване на технологията на храните

Тема на друг проект за развитие на конкурентоспособността е прилагането на сложни технологии (лиофилизиране, сушене чрез пулверизиране) при производството на хранителни продукти и полуфабрикати чрез използването на вишни сорт „Мараска“. За да се съберат на едно място целевите групи производители и свързаните с тях организации, включително Факултетът по биотехнологии в Задар и Люблянския университет, е създаден клъстер. Програмата включва програми за повишаване на информираността и обучение, както и изграждането на нова лаборатория и пилотна производствена база за лиофилизиране вишни „Мараска“ и сок от вишни „Мараска“ на прах. Трансферът на знания и технологии към малки и средни предприятия (МСП) от региона ще подобри конкурентоспособността на местния агро-хранителен сектор, ще създаде партньорства между местните производители, местната хранително-вкусова промишленост и научните среди и ще информира широката общественост за полезните качества на вишните „Мараска“.

► УПРАВЛЕНИЕ НА ПРОГРАМИТЕ ЗА СБЛИЖАВАНЕ СЛЕД ПРИСЪЕДИНЯВАНЕТО

След присъединяването си Хърватия ще получи достъп до 450 млн. EUR от структурните фондове и Кохезионния фонд на ЕС – 150 млн. EUR от Кохезионния фонд и 300 млн. EUR евро от структурните фондове. Тези средства представляват забележителна възможност да се отговори на нуждите на Хърватия в областта на транспорта, околната среда, иновациите и модернизацията на производството.

Допустимост съгласно новите програми

След като Хърватия стане пълноправен член на ЕС, нейните региони ще отговарят на изискванията за допустимост за получаване на подпомагане по целите „Сближаване“ и „Териториално сътрудничество“.

Предприсъединителните програми по ИПП автоматично ще бъдат преобразувани в ЕФРР, ЕСФ и Кохезионен фонд. Общият размер на отпуснатите финансови средства по тези програми ще бъде почти два пъти по-голям, тъй като към предишните фондове по ИПП на стойност 537 млн. EUR ще бъдат добавени 450 млн. EUR от ЕСФ, ЕФРР и Кохезионния фонд.

Срокът за усвояване на 450 млн. EUR от новите фондове ще бъде изключително кратък – само 3,5 години. С оглед на това националните органи и Европейската комисия се договориха да бъдат заздравени структурите за управление и да се наблегне на същите секторни приоритети, като се подготви „поредача“ от готови проекти.

Бъдещите програми за периода 2014-2020 г.

Успоредно с подготовката и изпълнението на тези първи програми по Кохезионния фонд в момента Хърватия подготвя Споразумението за партньорство, което определя рамката за европейските структурни и инвестиционни фондове през периода 2014-2020 г.

В проекта на МФР за периода 2014-2020 г. за програмите за сближаване в Хърватия се предлагат 8 млрд. EUR. Те съставляват голяма част от бъдещите инвестиции в страната.

Хърватските органи вече полагат значителни усилия, за да адаптират секторните стратегии и планират публичните финансови ресурси в съответствие с целите на „Европа 2020“.

от ляво на дясно: Бранко Гръчич, вицепремиер и министър на регионалното развитие и фондовете на ЕС на Хърватия, се среща с еврокомисаря по регионалната политика Йоханес Хан по време на посещението му в Загреб.

В цялата страна се провеждат интензивни консултации, за да се вземе решение за приоритетите при финансирането и да се определят подходящи за страната проекти.

В своето становище от януари 2013 г. Европейската комисия предложи подкрепата по линия на сближаването да се инвестира за развитие на конкурентоспособността чрез оказването на енергична подкрепа за МСП и за научните изследвания и иновациите. В документа също така се призовава програмите да адаптират системите на пазара на заетостта и труда, природните ресурси да се използват по най-добрия начин, да се подобри ефикасността на публичната администрация и да се засили социалният диалог.

Опитът в най-младите държави членки показва, че европейските структурни и инвестиционни фондове могат да играят ключова роля за икономическия растеж. Очаква се, че тези средства ще осигурят стабилна и ценна подкрепа за конкурентоспособността и благополучието в Хърватия и ще засилят партньорството с европейския Югоизточен регион, Централна Европа и всички държави членки.

► НАУЧЕТЕ ПОВЕЧЕ

Представителство на Европейската комисия в Хърватия:
http://ec.europa.eu/croatia/index_hr.htm

► УСТОЯВАНЕ НА КРИЗАТА С ПОДКРЕПАТА НА ПОЛИТИКАТА НА СБЛИЖАВАНЕ

На 18 април Европейската комисия представи доклад за резултатите от политиката на сближаване в държавите членки през настоящия кризисен период. Накратко, основните послания са, че има все повече ясни доказателства, че по отношение на много политически приоритети и държави членки програмите дават резултат. Програмите на политиката на сближаване показват, че са достатъчно гъвкави, за да реагират на кризата, но все още трябва да се направи много и в някои стратегически области съществуват рискове. Комисията е готова да разгледа възможността за допълнително препрограмизиране и намаляване на националното съфинансиране, когато това е обосновано и се прави с цел постигане на растеж и работни места. От настоящите програми трябва да се извлекат някои важни поуки. Необходимо е да се подобри оценката и използването на показатели, за да се подпомогне бъдещото планиране.

Стратегическият доклад относно изпълнението на програмите на политиката на сближаване през периода 2007-2013 г. обединява наличните данни, най-вече от края на 2011 г., за всичките 27 държави членки и програмите за сътрудничество⁽¹⁾. Това е мащабна координационна инициатива, която обхваща 434 програми, 273 региона и 27 държави членки и засяга трите фонда – Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд и Кохезионния фонд. Чрез тези фондове политиката на сближаване на ЕС ще инвестира 347 млрд. EUR или 35 % от общия бюджет на ЕС през периода 2007-2013 г.

Задължението за изготвянето на стратегически доклад важи за Комисията и 27-те държави членки, към които беше отправено искане да представят своите национални доклади до края на 2012 г. и да докладват за ролята си в управлението на този много голям бюджет.

(1) Европейско териториално сътрудничество – международни програми за трансгранично сътрудничество.

Последиците от кризата и предприетите ответни мерки

От националните доклади става ясно, че икономическата и финансова криза има повсеместни последици, но тежестта и времето на проявяване на ефектите са различни. Различава се и ролята на политиката на сближаване в националните стратегии за развитие на държавите членки.

Като цяло по-развитите държави членки разчитат политиката на сближаване да подкрепи средносрочните и дългосрочните инвестиции в иновации, МСП и пазарите на труда. Те докладват за някои промени в инвестиционните нужди, но предпочитат да реагират предимно чрез националните програми срещу конкретните шокове, свързани с рецесията. В тези страни използването на препрограмизирането е ограничено, тъй като се смята, че първоначално определените стратегически цели са все още действащи.

По-слабо развитите държави членки и тези, които все още се ползват от подкрепа по линия на сближаването, широко признават значението на политиката на сближаване за подпомагане на публичните инвестиции. Тази група обаче не е хомогенна. Малка част са се преборили с рецесията и отново следват пътя на растеж. Други се нуждаят от подкрепата на програмите, за да възстановят макроикономическата стабилност – Ирландия, Гърция, Латвия, Португалия, Румъния. В тези държави Комисията реагира на изключителната икономическа обстановка със значително препрограмизиране и намаляване на националното съфинансиране, за да се преодолее двойното предизвикателство, което поставят променящите се социално-икономически потребности и ограниченият капацитет за съфинансиране от националните органи.

В ЕС-27 около 36 млрд. EUR са преразпределени, за да се отговори на променящите се социално-икономически нужди, като 90% от тези трансфери са приети през периода 2011-2012 г. Наред с това в някои държави членки от програмите е премахнато задължението за предоставяне

Благодарение на подкрепата от ЕС най-голямата европейска компания за обработка на царевича, „Хунграна“, намали своите емисии на въглероден диоксид, като инвестира в парна инсталация, работеща с биомаса. Проектът, който е изпълнен в Централен трансдунавски регион в Унгария, е един от няколко изследвания на конкретни проекти, представени в стратегическия доклад.

на около 15,5 млрд. EUR национално публично съфинансиране, за да се ускори инвестирането на средствата на ЕС.

Въпреки това в много държави членки се наблюдават специфични предизвикателства при управлението на програмите, сред които: спад в търсенето на мерките за подкрепа на иновациите в МСП и ИКТ; затруднения сред бенефициентите при привличането на подходящо съфинансиране, което води до по-малки проекти в много области; и по-дълги периоди на изпълнение.

Принос към европейските приоритети

Много национални доклади ясно описват ролята на политиката на сближаване в подкрепа на европейските приоритети за постигане на интелигентен устойчив и приобщаващ растеж. Това послание се откроява по отношение на подкрепата от ЕСФ за пазара на труда и за инвестициите и реформите в областта на човешките ресурси. Налице са и много примери за това как ЕФРР подкрепя научните изследвания и иновациите, предприема мерки по отношение на достъпа до финансиране за МСП, но също така и предоставя по-широка подкрепа за програми за енергийна ефективност и устойчиво развитие.

В примерите за проекти е представена неподкрепена с научни доказателства информация за ролята на финансирането от ЕС, а получените от основните показатели и бенефициентите данни дават някои обобщени доказателства за постиженията. ►►

СТРАТЕГИЧЕСКИ ДОКЛАД НА ЕС ВЪРХЪТ НА АЙСБЕРГА

Националните доклади на държавите членки са важно усилие за повишаване на прозрачността на управлението и изпълнението на програмите. 27-те държави членки са:

- предоставили над 2000 страници доклади с резюме, придружени от повече от 1600 страници приложения; дължината на всеки доклад е средно 75 страници;
- представили доклади на 22 официални езика на ЕС, често с превод на английски език на пълния доклад или на резюме;
- идентифицирали около 270 примера за добри практики в областта на интелигентния, устойчив и приобщаващ растеж;
- шест държави членки са представили своите доклади пред колегите си в началото на 2013 г. и техните презентации са публикувани онлайн.

Всеки национален доклад представя задълбочена картина на икономическите и националните институционални особености и повече данни за напредъка спрямо целите на програмата. Комисията събра 27-те национални доклада на едно място в интернет и използва тяхното съдържание, за да изготви своя обобщен доклад.

►► До завършването на програмите през 2015 г. остават още четири години, а инвестициите по линия на Европейския фонд за регионално развитие, Кохезионния фонд и Европейския социален фонд вече са довели до напредък и подобрене за много граждани. Предвид обема на инвестициите и изоставането в изпълнението на

проектите обаче се очаква да се направи много повече. Също така програмите, които не използват прилаганите по желание основни показатели, в случаите когато това е уместно, ще имат още един шанс да отразят по-добре своите резултати в годишните доклади за 2012 г.

РЕАЛИЗИРАНЕ НА РЕЗУЛТАТИ

Открояващите се „големи числа“, извлечени от националните доклади за дейността и резултатите, до момента включват следното:

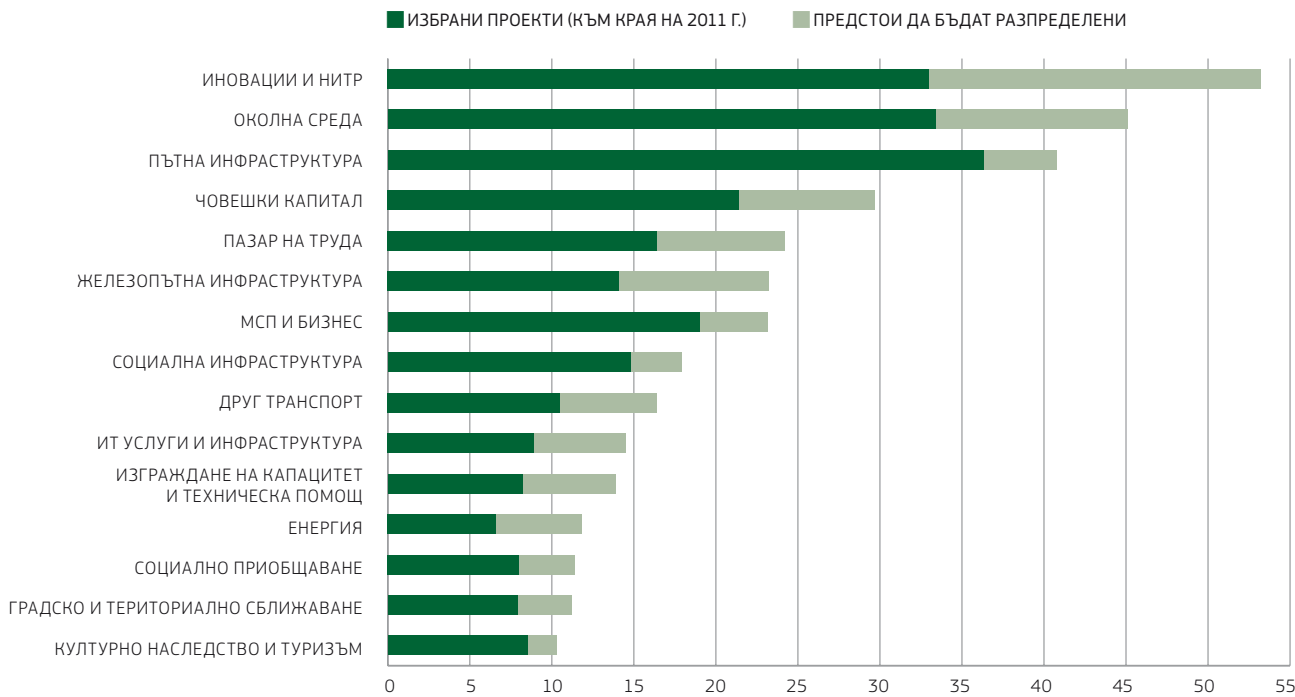
- Инвестициите по линия на ЕФРР стимулират иновациите и дребния бизнес:
  - ▷ подкрепа са получили **53 240 проекта за НИТР**;
  - ▷ направени са инвестиции в **16 000 проекта за сътрудничество между предприятията и научноизследователските организации**;
  - ▷ подкрепа са получили **53 160 новосъздадени фирми**.
- По линия на ЕФРР **са създадени почти 400 000 работни места** (половината от които през периода 2010-2011 г.), включително 15 600 работни места в областта на научните изследвания и 167 000 работни места в МСП.
- **Още 1,9 милиона души** вече разполагат с достъп до ширококолентови мрежи, финансирани от ЕФРР.
- **Още 2,6 милиона души** имат достъп до водоснабдителни услуги, отговарящи на стандартите на ЕС, а още **5,7 милиона** се възползват от резултатите от проектите в областта

на пречистването на отпадъчните води (предимно с подкрепата на Кохезионния фонд).

- **Построени са 460 км пътна и 334 км железопътна инфраструктура по TEN T**, както и други пътни и железопътни проекти (предимно с подкрепата на Кохезионния фонд).
- **2,4 милиона души** са намерили нова работа с помощта на Европейския социален фонд след до 6 месеца подкрепа (съгласно изследване за оценка на ЕК).
- Броят на хората, които годишно получават подкрепа по линия ЕСФ – по всички цели на политиката – е нараснал от **10 милиона годишно преди 2010 г. до около 15 милиона годишно след това**.

Тези данни са изготвени предимно въз основа на завършените проекти през периода 2007-2011 г. (пет държави членки са предоставили данни до юни 2012 г.) По-подробна информация от държавите членки е публикувана в документа на службите на Комисията, както и в 13 тематични информационни брошури, които са достъпни онлайн.

► Преглед на финансирането от ЕС по цели – избрани проекти и финансови средства, които все още предстои да бъдат разпределени (2007-2011 г.)

Измерване на напредъка

Докладът е първата възможност по време на програмния период да се направи оценка на междинния напредък към достигане на желаните постижения и резултати. Никога досега Комисията не е разполагала с такива данни, във форма, която позволява тяхното анализиране и представяне.

Ако разгледаме данните за резултатите, разходите и подбора на проектите, получаваме по-ясна, макар че все още несъвършена, картина на напредъка в изпълнението. Темповете на подбор на проектите и изразходване на средствата не следват еднакви модели в различните държави членки. Някои програми са избрали всички проекти, но нивото на изразходваните средства е ниско. Други тепърва трябва да изберат известен обем проекти, но показват високи нива на разходите.

Въпреки че не би трябвало да се очакват идентични модели (комбинациите от инвестиции, критерии за подбор и институционален капацитет се различават), това налага да се прояви предпазливост. Подборът на проектите сам по себе си не е гаранция за финансовото изпълнение или за достигането на правилните постижения и резултати, които ще доведат до растеж и работни места.

В доклада Комисията идентифицира инвестиционните области, в които трябва да се предприемат действия за ускоряване на подбора и изпълнението на проекти, които са съфинансирани през периода 2007-2013 г., за да бъдат изпълнени поставените цели. По-специално, налице е видимо забавяне в различни групи от държави членки в ключови стратегически сектори, като например научните изследвания и иновациите, инвестициите в ИКТ, железопътния транспорт, възобновяемата енергия и изграждането на капацитет. В някои случаи бавният напредък по някои теми е придружен от бърз напредък в други. Това предполага, че ако не бъдат направени корекции, първоначалните стратегии и цели няма да бъдат изпълнени.

Поле за подобрение

В своите заключения Комисията подчертава две основни послания.

Държавите членки трябва да се концентрират ясно върху изпълнението на текущите програми. Твърде много е заложено на карта. Тепърва трябва да бъдат направени искания за повече от 50% от наличните средства въз основа на инвестиционната активност в реалната икономика. Комисията ще работи с държавите членки и ще разгледа възможността за препрограмиране, в случаите когато това ще допринесе за подпомагане на растежа и заетостта.

В доклада се подчертава и значението на задълбочените реформи, за които в момента се водят преговори между Европейския парламент и правителствата на държавите

”**Настоящият доклад прави безценна моментна снимка на политиката, която осъществява по-голямата част от приоритетите на ЕС и инвестира в растеж, точно когато това е най-необходимо. Предоставяме помощ за нови иновативни предприятия и създаваме качествени и устойчиви работни места за бъдещето, осигуряваме ширококолов достъп до интернет в отдалечени райони, взимаме мерки срещу проблема с „изтичането на мозъци“, както и за изграждането на жизненоважни транспортни връзки, които допринасят за конкурентоспособността на регионите. Политиката също така показва, че може да бъде изключително гъвкава в отговор на кризата и да се адаптира към променящите се нужди на хората и обществото.**

Но има и от какво да се поучим: резултатите са понякога разпокъсани и държавите членки трябва да увеличат своите усилия за използване на ресурсите на ЕС. Гледайки към новия програмен период, очакваме държавите членки и регионите да насочат в още по-голяма степен политиката към резултатите и приоритетите с най-голямо въздействие.“

Йоханес Хан – член на Европейската комисия, отговарящ за регионалната политика

от ЕС и които засягат политиката на сближаване през периода 2014-2020 г., включително за евентуалното по-стратегическо съсредоточаване на ресурси върху ключови приоритети и поставянето на по-голям акцент върху резултатите и оценката.

Обобщаващият доклад, който е обхванат накратко в следващата статия, предоставя допълнителен независим аналитичен материал в подкрепа на извършения от Комисията анализ на националните стратегически доклади.

Стратегическият доклад сега ще бъде подложен на дебат с участието на съответните институции на ЕС.

НАУЧЕТЕ ПОВЕЧЕ

http://ec.europa.eu/regional_policy/how/policy/strategic_report_en.cfm

Политиката на сближаване на ЕС помогна оптичната мрежа за широколентов интернет с много висока скорост да достигне Дъ Лизърд, най-южната точка на Обединеното кралство. Финансираният от ЕФРР проект „Superfast Cornwall“ е един от няколко успешни проекта, представени в Стратегическия доклад на ЕС относно изпълнението на програмите по политиката на сближаване през периода 2007-2013 г. (вж. също статията на страници 10-13).

► НЕЗАВИСИМА ПОЗИЦИЯ ОТНОСНО ПОЛИТИКАТА НА СБЛИЖАВАНЕ ПРЕЗ ПЕРИОДА 2007-2011 Г.

Информираният и основани на доказателства решения следва да бъдат в основата на всеки процес по създаване на политики. Затова Комисията приветства последния доклад на Мрежата за експертна оценка за изпълнението на политиката на сближаване във всичките 27 държави членки.

Всяка година група от независими оценяващи експерти е призована да разгледа докладваните от всяка държава членка постижения в областта на изпълнението на програмите, които получават съфинансиране от ЕФРР (Европейски фонд за регионално развитие) и Кохезионния

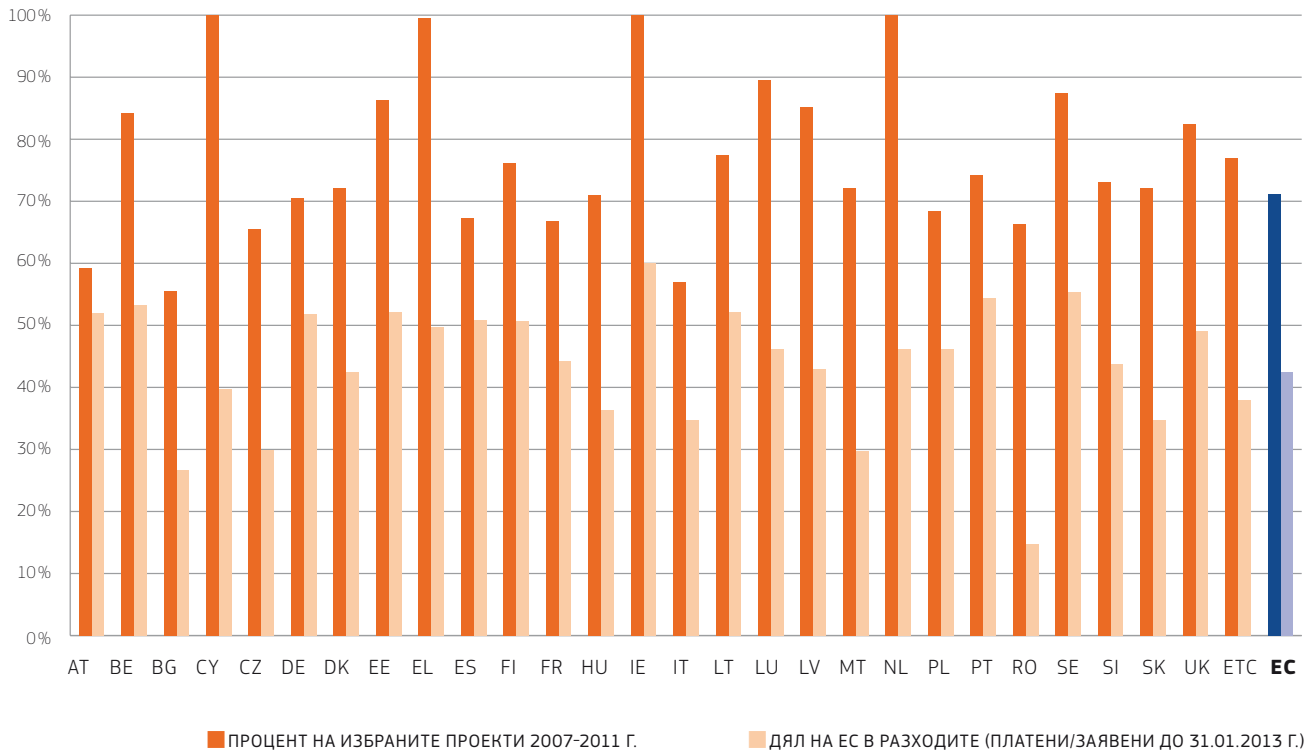
фонд. Този обобщаващ доклад актуализира изготвения в началото на 2012 г. доклад и обобщава развитието по време на изпълнението на програмите от периода 2007-2013 г. до края на 2011 г.

► НАУЧЕТЕ ПОВЕЧЕ

Мрежа за експертна оценка, 2012 г.
http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/evaluation/pdf/eval2007/expert_innovation/2012_evalnet_fei_synthesis_final.pdf

Инструменти за финансов инженеринг
http://ec.europa.eu/regional_policy/archive/funds/2007/jjj/doc/pdf/cocof_guidance_note3_en.pdf

ВСИЧКИ ФОНДОВЕ НА ЕС – ИЗБРАНИ ПРОЕКТИ (2007-2011 Г.) В СРАВНЕНИЕ С ОБЯВЕНИ ПЛАЩАНИЯ (2007-2013 Г.)

В обобщаващия доклад за 2012 г. се открояват шест основни области:

1 ►СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКА СИТУАЦИЯ

В доклада се подчертава критичната ситуация, в която се провеждат програмите, като се изтъкват лошите икономически резултати на повечето европейски държави (с изключение на балтийските държави, Полша и Словакия). Прогнозата за 2013 г. предвижда много леко подобрение, а под влиянието на изпълняваните в много държави програми за строги икономии състоянието на публичните финанси ще остане слабо. Този сценарий е вероятно да попречи на реализирането на планирания за оставащата част от периода темп на разходите.

2 ►МАЩАБ НА ФИНАНСОВАТА ПОДКРЕПА

Общият размер на ЕФРР и Кохезионния фонд възлиза на 270 млрд. евро за периода 2007-2013 г., като тази сума представлява средно 0,3% от годишния БВП на ЕС, но и над една трета (37,7%) от годишните капиталови разходи на правителствата на държавите от ЕС-12⁽¹⁾. Тези данни показват изключителното значение на финансирането от ЕС за разходите за развитие на държавите от ЕС-12. Докладът обаче показва, че държавите членки са направили искания за по-малко от половината от общия размер на наличните средства. Това поставя под въпрос способността на някои държави членки да усвоят наличните средства през следващите три години, като докладът предупреждава за евентуален риск от загуба на ресурси от някои държави⁽²⁾. В отговор на затрудненията, които изпитват някои държави членки, ЕС одобри намаления в размера на националното съфинансиране при същевременно запазване на стабилно ниво на предоставяното от ЕС финансиране.

(1) Държави от ЕС-12: България, Кипър, Чехия, Естония, Унгария, Латвия, Литва, Малта, Полша, Румъния, Словения и Словакия.
 (2) България, Италия и Румъния.

3 ► ПРОМЯНА В СЪСТАВА НА ИНВЕСТИЦИИТЕ

Докладът отбелязва видимата промяна в разпределението на финансирането, което възлиза на около 10% от общото налично финансиране. Тази промяна следва да се разглежда в светлината на влошаването на икономическата ситуация в повечето държави членки. В доклада се откроява тенденция на реструктуриране на финансирането от мерки като подпомагане на предприятията и областите с ограничени възможности за съфинансиране (например местните органи) към по-слабо засегнати от кризата мерки. В резултат на това в държавите, членки на ЕС-12, по-голямата част от финансирането се отпуска за инвестиции в транспортни мрежи и екологична инфраструктура, докато в държавите от ЕС-15 ⁽³⁾ е налице тенденция към инвестиции в инфраструктура за НИТР (научни изследвания и технологично развитие) и иновации, както и в бизнес инвестиции и екологична инфраструктура. С цел да се помогне на МСП да се освободят от ограниченията на кредитната криза, програмите въвеждат инструменти за финансов инженеринг (ИФИ): инвестиции, насочени към предприятията, които подлежат на връщане.

4 ► ФИНАНСОВ НАПРЕДЪК В ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМИТЕ НА ПОЛИТИКАТА НА СБЛИЖАВАНЕ

Според доклада направените плащания към държавите членки са най-надеждният източник на данни, който предоставя информация за хода на изпълнение на програмата. Обобщаващият доклад отчита значително забавяне на разходите по ЕФРР за ЕС-15 в сравнение с предходния програмнен период 2000-2006 г.: ако плащанията през текущия програмнен период са в размер на 46% от договорения бюджет, плащанията на същия етап от предходния период са били с 10% повече, което в абсолютно изражение означава намаление с 10,8 млрд. EUR. Темпът на плащанията е бил по-бърз в държавите членки от ЕС-12 (49%), отколкото в държавите членки от ЕС-15 (45%) въпреки по-краткия опит на последните в управлението на структурните фондове. В доклада също така се признава, че бавният старт на програмите в началото на програмния период е бил основната причина за забавянето. Въпреки това неблагоприятните икономически условия, проблемите в областта на обществените поръчки, както и административните закъснения допълнително са забавили изпълнението на по-късен етап.

5 ► ПОСТИЖЕНИЯ

В доклада се отбелязва, че темпът на изпълнение на проектите се е увеличил значително през 2011 г. Два фактора обаче затрудняват оценката на резултатите и постиженията на програмите: малкият брой завършени схеми, което ограничава доказателствата за постигнатите осезаеми резултати; както и предоставената недостатъчна информация в годишните доклади за изпълнение. Могат да се направят някои изводи: програмите по целта „Конкурентоспособност“ се намират на по-напреднал етап на изпълнение в сравнение с програмите по целта „Сближаване“; подкрепата за създаване на работни места (383 000 работни места на пълен работен ден) и създаване на нови предприятия (53 000) отбелязва значителен ръст, което показва ускоряване на изпълнението; проектите за подпомагане на предприемачеството са ориентирани към НИТР и създаването на нови предприятия, като 148 500 инвестиционни проекта се изпълняват от МСП, финансирани са 14 700 проекта за сътрудничество между предприятия и научноизследователски организации и са създадени около 15 000 работни места, свързани с научноизследователска дейност и развитие ⁽⁴⁾.

6 ► ОЦЕНКИ, НАПРАВЕНИ ОТ ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ

Средно на една програма се пада около една направена оценка, но между държавите членки има големи различия. Повечето от оценките (83%) се концентрират върху изпълнението на програмата и оценката на процедурите, като преобладава използването на качествени методи (53% в сравнение с количествените методи, които са 11%). Оценките показват положителни резултати от интервенциите за НИТР и иновации, особено по отношение на работата в мрежи и сътрудничеството, както и подкрепата за предприемачеството. Оценките на инициативите за местно развитие също установяват, че те насърчават сътрудничеството между различните нива на управление и увеличават участието на местните органи. За съжаление докладът констатира, че резултатите от оценките обикновено се използват до голяма степен неформално и остават извън процеса на създаване на политики. Само балтийските държави са създали формални процедури, за да гарантират, че системата за наблюдение и оценка подпомага процеса на изготвяне на политики.

Очаква се окончателният доклад на мрежата от експерти за периода 2007-2013 г. да бъде готов в края на 2013 г. Доклади като този ще помогнат на Комисията да изпълни очакванията на Съвета и Парламента от 2014 г. те да получават годишни доклади за изпълнението на политиката на сближаване. Налице са все повече данни, които могат да помогнат за оформянето на политиката на сближаване.

(3) Държави от ЕС-15: Австрия, Белгия, Дания, Финландия, Франция, Германия, Гърция, Ирландия, Италия, Люксембург, Нидерландия, Португалия, Испания, Швеция, Обединено кралство.

(4) В отчетените данни в стратегическия доклад на Европейската комисия и националните стратегически доклади има някои разлики. Това се дължи на актуализирането на данните за някои държави членки в националните стратегически доклади.

Обща стойност:
12 800 000 EUR
Участие на ЕС:
9 800 000 EUR

▶ ЗАГРЕБ, ХЪРВАТИЯ

▶ ЦЕНТРАЛНАТА ГАРА В ЗАГРЕБ

МАЩАБНА МОДЕРНИЗАЦИЯ НА МЕЖДУНАРОДЕН ЖЕЛЕЗОПЪТЕН ВЪЗЕЛ

Столицата на Хърватия, Загреб, се намира във важен железопътен възел от Трансевропейската мрежа (TEN). Хърватия е мост между Севера и Юга и нейните железопътни линии свързват Централна Европа, през Залцбург, Загреб и Белград, със Солун в Гърция (коридор X от TEN). Друг коридор от TEN свързва Будапеща през Загреб с адриатическото пристанище Риека и е един от най-важните железопътни коридори в Хърватия.

Заради възрастта и лошото състояние на системата за сигнализация по маршрута, която е на повече от 70 години, скоростта на движение на влаковете в Централна гара Загреб е ограничена до 30 км/час.

Проектът за модернизация, който се осъществява с подкрепата на ЕС, трябва да обнови и подобри инфраструктурата за сигнализация и блокиране на движението в района на централната жп гара в Загреб. Това е приоритет, преди да бъде предприета по-нататъшна работа за реконструиране на релсовите пътища или платформите.

Работата по модернизацията ще помогне да се гарантира безпрепятственото движение на международния железопътен трафик през гара Загреб. Подобрява се и безопасността и надеждността на сигнализационното и блокиращото оборудване, като разходите за поддръжка ще бъдат по-ниски. Същевременно ще бъде увеличена разрешената скорост на движение на влаковете и ще бъде развит капацитетът на гарата.

След приключването на проекта ще бъдат премахнати тежките ограничения на скоростта по маршрута, които водят до сериозно забавяне на международния

железопътен трафик през гарата. От модернизацията ще се възползват директно 50000 пътуващи, които използват железницата в хърватската столица всеки ден.

Проектът допринася за подобряване на капацитета на линията и увеличаване на възможната максимална скорост, като същевременно способства за нарастване на националния и международния пътнически и товарен трафик (46% от железопътните товарни превози в Хърватия са експортно ориентирани).

Модернизацията включва и обновяване на интерфейсите на съществуващите системи в съседните гари и участъци от железопътната линия, като тази модернизация ще проправи пътя за осъществяването на поредица от проекти за рехабилитация на железопътната инфраструктура и железопътните коридори в Хърватия. Работата ще завърши до края на 2013 г.

Зринка Иванович Келемен от „Хърватска железопътна инфраструктура“: „Системата на железопътния транспорт в Хърватия е важно свързващо звено от международната железопътна мрежа и същевременно има жизнено важно значение като връзка между богатите селскостопански райони на страната и големите промишлени и потребителски центрове в Централна Хърватия. Важната работа по модернизацията на гара Загреб ще бъде предпоставка за осъществяването на други дейности за модернизация на мрежата и това ще бъде много полезно за икономиката на Хърватия.“

▶ НАУЧЕТЕ ПОВЕЧЕ

www.hzinfra.hr/homepage

▶ СЕВЕРНА ФИНЛАНДИЯ, ФИНЛАНДИЯ

▶ СЪЗДАВАНЕТО НА „ROKUA GEOPARK“ ДАВА ТЛАСЪК НА ТУРИЗМА И ОБРАЗОВАНИЕТО

„Rokua Geopark“ в северната част на Финландия ни връща в ледниковия период и предлага уникално съчетание от геология, природа и култура, описвайки живота в замръзвания далечен север.

Разположен само на 200 км южно от Северния полярен кръг, „Rokua Geopark“ е най-северният геопарк в света, като през последните години неговата необичайна геология привлича все повече посетители от цял свят.

От 2010 г. паркът е част от световната мрежа от 91 геопарка, половината от които се намират в Европа, включително един в Исландия и два в Норвегия. Европейската мрежа на геопарковете обхваща 54 европейски територии, които работят заедно за съхраняване и подобряване на своето геоложко наследство чрез интегрирано и устойчиво развитие.

Общото между тях е способността им да обменят опит и най-добри практики в преподаването на естествени науки, опазване на геоложкото наследство и насърчаване на устойчивия геоложки туризъм.

От създаването на геопарка през 2010 г. се изпълняват различни проекти, финансирани от Европейския фонд за регионално развитие, за да се помогне на парка да развие своя пълен потенциал. Те включват проекти за популяризиране на присъствието на геопарка в интернет, брандиране и маркетинг. Последният пакет от проекти, които ще продължат до края на 2013 г., включва проект за организиране и усъвършенстване на оперативния модел на геопарка и изготвяне на нови образователни и информационни материали.

„Rokua Geopark“ е с площ от 1326 кв. км и на територията му се намира по-малкият „Rokua National Park“ (Национален парк „Рокуа“), който е създаден през 1956 г. Характерна

Обща стойност:
522 350 EUR
Участие на ЕС:
261 175 EUR

особеност на района Рокуа са величествените земни форми като ледникови ридове, образувани през ледниковия период. През парка преминават множество туристически пътеки и ски писти.

Паркът е посещаван от много посетители, които искат да видят намиращите се в него природни чудеса. Информационният център предлага изложба, която обяснява как е образуван районът на геопарка, както и презентации по геология, човешка история, природа и настояще.

„Изграждането на парка даде значителен тласък на туризма в района“, казва Веса Крюоки, ръководител на проект и изпълнителен директор на „Rokua Geopark“. „Въпреки че паркът е популярен отдавна, той вече се посещава и от все повече хора от цял свят, освен от традиционните посетители от Финландия, Германия и Швеция.“

▶ НАУЧЕТЕ ПОВЕЧЕ
www.rokuageopark.fi

► СПОДНЕПОСАВСКА, СЛОВЕНИЯ

► СЛОВЕНСКА БОЛНИЦА ПОЛУЧАВА ПЪЛНА ПРОМЯНА ЗА ПО-ВИСОКА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ

Обща стойност:
2 041 000 EUR
Участие на ЕС:
1 183 000 EUR

Създадена през 1872 г., Общата болница в Брежице, град в източната част на Словения, е една от най-старите в страната. С 300 служители и повече от 150 легла тя предоставя пълен набор от медицински услуги на регионална общност от над 70 000 души. Като част от антикризисната програма на правителството болницата е обект на мащабна програма за съкращаване на разходите, насочена към постигането на енергийна ефективност.

С подкрепата на Кохезионния фонд на ЕС е направен цялостен ремонт на шестте основни сгради от болничния комплекс, като целта е да се реализират икономии на енергия.

В рамките на програмата на стойност 2 млн. евро е поставена термоизолация на тавани, фасади, стени и подове, а покривите са модернизирани. Сменени са всички врати и прозорци и навсякъде са поставени енергоспестяващи крушки.

Инсталирана е нова климатична система за охлаждане и вентилация на операционните зали, а за затоплянето на вода вече се използва слънчевата енергия.

Част от енергийните нужди на болницата вече се осигуряват от възобновяеми енергийни източници, по-специално слънчева енергия, както и термопомпи, които извличат енергия от подпочвените води.

Програмата за енергийна модернизация, както и извършените по-рано дейности, като например подмяната на котел (2006 г.) и обновяване на кухнята (2008 г.) имат значително въздействие. Ремонтът е довел до намаление на общото потребление на енергия с 41 % спрямо 2005 г. Общите разходи за енергия са се понижали с 14% и сега представляват едва 1,44% от общите оперативни разходи на болницата.

Освен това болницата е ограничила с 27% образуваните емисии на въглероден диоксид, а потреблението на вода е намаляло с 11%.

Наред с по-ниската консумация на енергия болницата вече разполага и с по-надеждни източници на енергия, които гарантират непрекъснатата ѝ работа и свеждат до минимум отрицателното въздействие върху околната среда.

Въведена е централна система за енергиен контрол, която позволява на болницата винаги да разполага с информация за потреблението на енергия и енергийната ефективност.

„Инвестицията в енергоспестяващи мерки и възобновяеми енергийни източници трансформира болничния комплекс в изцяло „зелена“ институция и намали значително оперативните разходи“, коментира Дражен Левоевич от Обща болница Брежице.

► **НАУЧЕТЕ ПОВЕЧЕ**
www.sb-brezice.si

▶ НОВИНИ

[НОВИНИТЕ НАКРАТКО]

ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА КОНТАКТИ ЧРЕЗ МРЕЖАТА YAMMER

Искало ли ви се е някога да намерите по-ефективен начин за работа с вашите партньори, който да замести дългите срещи или безкрайните имейли? Щяхте ли да си вършите работата по-добре, ако можехте да обменяте опит с хора, които са изправени пред подобни предизвикателства?

RegioNetwork е онлайн общност за професионалисти, работещи в областта на регионалната и градската политика на ЕС. Участието е безплатно и осигурява достъп до широк набор от функции, които трябва да подпомогнат вашата работа:

- ▶ Използване на групи за съвместна работа и постигане на конкретни цели;
- ▶ Лесно търсене и филтриране на информацията и дискусиите, които са от значение за вас;
- ▶ Споделяне на вашите постижения и осъществяване на контакти с други специалисти, които споделят сходни интереси;
- ▶ Сондиране на различни мнения или възможности чрез организиране на анкети.

Примери за представители на общността на ангажираните с регионалната и градската политика на ЕС лица, които вече използват RegioNetwork, са служителите по комуникации в управляващите органи, както и оценяващите експерти, които оценяват въздействието на оперативните програми.

Не се колебайте и се присъединете към RegioNetwork днес!

▶ НАУЧЕТЕ ПОВЕЧЕ

<https://www.yammer.com/regionetwork>

ФОТОКОНКУРС „ЕВРОПА В МОЯ РЕГИОН“

Искаме да чуем – и да видим – как се използват инвестициите на ЕС, там, където се намирате вие, и да дадем гласност на проектите, които водят до истинска промяна за местните общности.

За да участвате, всичко, което трябва да направите, е снимка на финансиран от ЕС проект, за който имате информация или който сте забелязали, на която се вижда табела или билборд с информация за финансирането и знамето на ЕС.

След това споделете вашите снимки тук и имате шанс да спечелите 1000 евро, които да похарчите за цифров фотоапарат и екскурзия за двама до Брюксел през октомври 2013 г. Крайният срок за участие е 23 август 2013 г., по обед – централноевропейско време.

В тазгодишния фотоконкурс „Европа в моя регион“ ще се приемат не само снимки на проекти, съфинансирани от ЕФРР или Кохезионния фонд, а също така и от други фондове на ЕС, ако от снимката личи, че е било предоставено съфинансиране от ЕС.

Знаете ли, че хиляди проекти в цяла Европа всяка година получават регионално финансиране от ЕС? Те обхващат всякакви теми – от подобряване на обществените транспорт до използване на зелена енергия или програми за подпомагане на малките предприятия. Научете повече за регионалната политика на ЕС и други фондове на ЕС.

▶ НАУЧЕТЕ ПОВЕЧЕ

https://www.facebook.com/pages/Europe-in-my-Region-Community/243923382392812?sk=app_386310531430573

Мойра Гейгън-Куин, европейски комисар по въпросите на изследователската дейност, иновациите и науката, говори по време на Седмицата на иновативните региони в Европа в Корк, Ирландия.

СЕДМИЦА НА ИНОВАТИВНИТЕ РЕГИОНИ В ЕВРОПА

Четвъртата седмица на иновативните региони в Европа (WIRE) се провежда на 5-7 юни в Университетския колеж в Корк – Корк, Ирландия. Основна тема на събитието, което се организира съвместно от „Enterprise Ireland“ и Европейската комисия с подкрепата на РП7, Седмата рамкова програма за научни изследвания и технологично развитие, са регионите и тяхната водеща роля в икономиката. Широко отразената конференция започна под егидата на ирландското председателство на Съвета на Европейския съюз и в нея участваха 500 делегати от 20 държави, които разгледаха регионалните аспекти на рамковата програма за научни изследвания и иновации на ЕС „Хоризонт 2020“.

Акцент по време на събитието бе обявяването от европейския комисар по въпросите на изследователската дейност, иновациите и науката Мойра Гейгън-Куин на деветимата носители на Европейската награда за иновации в публичната администрация, която отличава най-иновативните и далновидни обществени инициативи. Победителите са от Хърватия, Испания, Португалия, Словакия, Швеция, Финландия, Великобритания и Нидерландия. „Тези инициативи доказват, че иновации се правят не само в света на бизнеса и че публичният сектор, който съставлява средно половината от брутният вътрешен продукт на ЕС, също приема промяната“, каза комисарят.

▶ НАУЧЕТЕ ПОВЕЧЕ
<http://wire2013.eu/>

ВТОРО ИЗДАНИЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ДЕН НА СЪТРУДНИЧЕСТВОТО: СТАНЕТЕ ЧАСТ ОТ НЕГО!

Миналата година кампанията на Европейския ден на сътрудничеството достигна до хиляди европейци, участвали в едно от 281 местни събития, които се провеждат в 36 държави. След постигнатия успех през тази година кампанията ще бъде повторена. Събитието се координира от програмата INTERACT и се провежда с подкрепата на Европейската комисия, Европейския парламент и Комитета на регионите. Всички програми за сътрудничество са поканени да участват, като отбележат усилията на хората, които работят съвместно отвъд границите. Чрез прояви на местно равнище програмите ще покажат най-добрите резултати от проекти от текущия програмен период по забавен и достъпен начин, който позволява на обикновените граждани да участват в териториалното сътрудничество. През тази година можем да очакваме европейски филмови фестивали, университетски конкурси, музикални представления, дегустации на храни и много повече! Основният ден на кампанията ще бъде 21 септември 2013 г., но събитията ще се провеждат през целия месец септември. Ако искате да станете част от събитието, следете кампанията във Facebook, Twitter или на специалния уебсайт на кампанията.

▶ НАУЧЕТЕ ПОВЕЧЕ
www.ecday.eu

► OPEN DAYS ПРЕЗ 2013 Г.

ЕВРОПЕЙСКИТЕ РЕГИОНИ И ГРАДОВЕ СЕ ОТПРАВЯТ КЪМ 2020 Г.

OPEN DAYS, успешният годишен форум, организиран съвместно от генерална дирекция „Регионална и градска политика“ и Комитета на регионите, тази година ще се проведе на 7-10 октомври под мотото „Европейските региони и градове се отправят към 2020 г.“

Промяна на приоритетите, промяна на темите

През периода 2014-2020 г. политиката на сближаване ще трябва да се справи с предизвикателствата на настоящата икономическа ситуация и да изпълни приоритетите на стратегията „Европа 2020“. Тя ще трябва да се възползва в по-голяма степен от силните страни на регионите и градовете на ЕС и по устойчив начин да насочи инвестициите към проекти, които стимулират растежа. За да се отрази необходимостта от такава промяна и натрупаната инерция преди началото на новия програмен период, събитието OPEN DAYS през 2013 г. ще бъде организирано около следните три теми:

- Управление на промяната през периода 2014-2020 г.;
- Взаимодействия и сътрудничество;
- Предизвикателства и решения.

Семинари/дебати: организатори и съдържание

Комисията, Комитетът на регионите, 200 региона, прегрупирани в 25 регионални партньорства, както и други партньори ще организират в Брюксел *сто семинара/дебата* и две свързани събития. Освен това се очаква през периода от септември до ноември да се проведат около 400 събития на местно равнище в цяла Европа.

През месец октомври всяка година OPEN DAYS посреща около 6000 души, които участват в повече от 100 работни срещи, дебати, изложби и прояви за работа в мрежи.

- **Управление на промяната през периода 2014-2020 г.:** Срещите по този въпрос ще бъдат организирани основно от експерти на Комисията и ще бъдат посветени на новостите в програмния период 2014-2020 г., като например *рамката за изпълнение или съвместните планове за действие*.
- **Взаимодействия и сътрудничество:** По време на семинарите/дебатите ще се търсят начини за осигуряване на полезни взаимодействия между различните политики и фондове на равнище ЕС и на национално и регионално равнище.
- **Предизвикателства и решения:** Тези срещи ще обхванат най-популярната от трите теми и на тях бъдат обменени идеи за практически решения на общи регионални и градски предизвикателства, като например *младежката безработица, демографските промени и мобилността*.

Специалните свързани събития, засягащи третата тема, ще преминат отвъд границите на ЕС и ще се концентрират върху сътрудничеството между ЕС и световни икономики в областта на регионалната политика, а именно „VIII-и Семинар на високо равнище ЕС-Китай относно сътрудничеството в областта на регионалната политика“ и „Обмен на програми за устойчиво градско развитие между ЕС и Япония“.

Университет и програма „Майсторски клас“ на OPEN DAYS

Университетът OPEN DAYS, организиран от Комисията и Регионалната асоциация за изследвания, представя нови изследвания относно регионалното и градското развитие. Инициативата ще предостави възможност на преподаватели и практикуващи да обменят мнения и да проверят нови научни концепции. Осем университетски семинара ще се концентрират върху третия тематичен приоритет, който ще бъде посветен на теми като проблемите на градската среда, управлението и иновационните политики.

Един от акцентите на OPEN DAYS през 2013 г. ще бъде програмата „Майсторски клас“, която се провежда за първи път. Инициативата ще събере на едно място до 75 студенти и млади изследователи в областта на регионалната политика, както от ЕС, така и от държави извън ЕС. За тях ще бъде подготвена специална програма с видни учени. За откриването на събитието, по време на което ще бъдат разгледани логиката и резултатите от неотдавнашната реформа на политиката, както и нейното бъдеще след 2020 г., ще могат да се регистрират всички участници в OPEN DAYS.

Изложба „100 решения EUrban“

Планира се да бъде проведена изложба на тема „100 решения EUrban“, в която ще бъдат включени експозиции, разположени в Комитета на регионите и в много офиси на регионални партньори, както и откритата част, която да ги обедини. Изложбата

ПОЛЕЗНА ИНФОРМАЦИЯ

ОТКРИВАНЕ НА ОНЛАЙН РЕГИСТРАЦИЯТА
8 юли 2013 г.

ЗА КОНТАКТИ

Европейска комисия – regio-opensdays@ec.europa.eu
Комитет на регионите – opensdays@cor.europa.eu

ПОСЛЕДВАЙТЕ НИ В СОЦИАЛНИТЕ МЕДИИ

В Twitter, следете [@EU_Regional](https://twitter.com/EU_Regional) и [@EU_CoR](https://twitter.com/EU_CoR),

с хаштаг [#euopensdays](https://twitter.com/hashtag/euopensdays)

Flickr: <http://www.flickr.com/photos/opensdays/>

ще бъде организирана от генерална дирекция „Регионална и градска политика“ и ще покаже вдъхновяващи проекти за градско развитие от целия ЕС. Информация за изложбата ще може да бъде намерена на специалния уебсайт на изложбата, който ще бъде открит до средата на 2013 г.

▶ НАУЧЕТЕ ПОВЕЧЕ

Уебсайт на OPEN DAYS 2013:

www.opensdays.europa.eu

Асоциация за регионални изследвания:

<http://www.regionalstudies.org/news/article/open-days-2013>

► ГАРАНТИРАНЕ НА ПРАВИЛНОТО ИЗРАЗХОДВАНЕ НА СРЕДСТВАТА НА ЕС

ПОГЛЕД КЪМ ПРОЦЕСА НА ОДИТ

Отредените за политиката на сближаване средства възлизат на почти една трета от бюджета на ЕС – около 350 млрд. евро за периода 2007-2013 г. От тази сума най-много средства се предоставят по линия на регионалната политика. За да се гарантира правилното изразходване на това финансиране, Европейската комисия и националните органи провеждат съвместен процес на одит, който през последните години дава значителни резултати.

Един от основните фактори за успеха на политиката на сближаване е нейният децентрализиран подход, както и че тя разчита на управлението на проекти на регионално и местно равнище, където може да бъде най-ефективна.

Този подход играе важна роля за подпомагане на ефективното предоставяне на подкрепата на ЕС от държавите членки и намаляване на различията в регионалното и социалното развитие, но същевременно увеличава броя на участващите органи и удължава веригата за контрол. Вследствие на това трябва да бъдат въведени и постоянно наблюдавани ефективни системи за контрол.

Наблюдението на програмите за разходи и гарантирането на изразходването на средствата в съответствие с правилата са задача преди всичко на екипите за одит на национално равнище, но също така и на тези, които действат на европейско равнище.

Споделена отговорност

Разходите за политиката на сближаване се управляват в партньорство от Комисията и 27-те държави членки в рамките на система, наречена „споделено управление“. Управлението и контролът на правилното използване на средствата се осъществяват съвместно от двете страни.

Съществен елемент на финансирането на политиката на сближаване е, че то е децентрализирано, като държавите членки и регионите играят водеща роля при вземането на решения за начините на използване на средствата и носят отговорността за правилното им управление.

Ключът към осигуряването на ефективност на това партньорство е високото ниво на обучение и предоставяните

ОБЩЕСТВЕНИ ПОРЪЧКИ И ДОПУСТИМОСТ – ИЗЧИСЛЯВАНЕ НА ГРЕШКИТЕ ПРИ ПРОГРАМИТЕ НА ЕФРР И КОХЕЗИОННИЯ ФОНД

Грешка е всяко нарушение на правилата при използване на средства, предоставени по линия на политиката на сближаване. Грешката обаче не означава, че средствата са изчезнали, че са били загубени или пропилены. Грешката не означава измама.

Докато грешките по същество представляват неволни грешки, измамата предполага умишлено въвеждане в заблуда. Измами се подозират само за незначителен процент (0,26% за периода 2000-2006 г.) от средствата за политиката на сближаване.

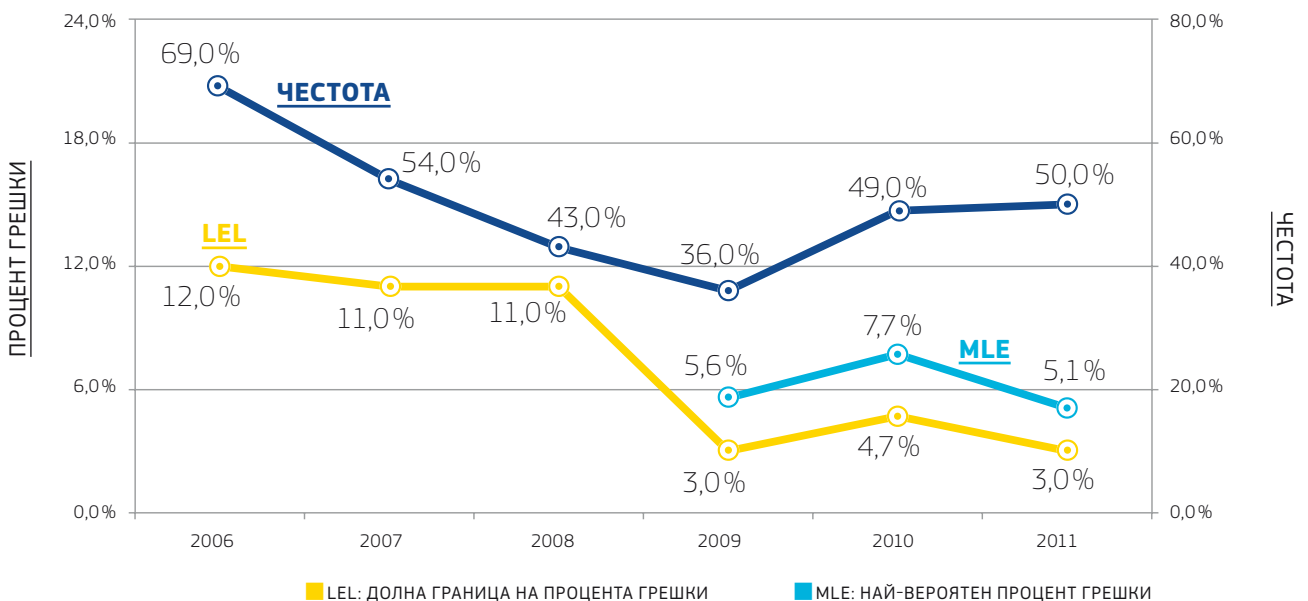
По отношение на ЕФРР и Кохезионния фонд грешки се установяват най-вече в областта на възлагането на обществени поръчки и допустимостта. Съгласно отчетеното от Европейската сметна палата в нейните годишни доклади тези видове грешки представляват:

- ▶ Обществени поръчки: 44% от количествените грешки през 2011 г. (средно 40% за периода 2006-2010 г.);
- ▶ Допустимост: 56% от количествените грешки през 2011 г. (средно 60% за периода 2006-2010 г.).

Обичайните грешки при разходите за ЕФРР и Кохезионния фонд са свързани с:

- ▶ В областта на обществените поръчки: незадоволителна оценка на оферти, липса на конкурс или използване на неподходящи конкурсни процедури;
- ▶ В областта на допустимостта: неподходящ подбор на проекти или заявяване на недопустими разходи, включително разходи, направени преди включването на проекта в съфинансирани програми („ретроспективни проекти“).

▶ Резултати за сближаването през периода 2006-2011 г. (ЕФРР, Кохезионен фонд, ЕСФ), съгласно доклада на Сметната палата

от експертите на Комисията насоки, за да се гарантира, че всички участници в програмите за финансиране разбират правилно приложимите правила. Необходими са и ефективни механизми за контрол за откриване и коригиране на нередности и предотвратяване на евентуални опити за измама.

Присъщ риск

Тъй като програмите се изпълняват от много организации и обхващат множество различни проекти, налице е присъщ риск от допускане на грешки.

Функцията за одит и контрол е ключова част от процеса на финансиране, която трябва да гарантира своевременното откриване на всички грешки. След установяването им те се коригират и бюджетът на ЕС е защитен.

Държавите членки са създали системи за управление и контрол с цел да се гарантира спазването на правилата за финансиране и да се постигнат целите на политиката за съответната програма.

През 2011 г. Комисията намали значително процента на грешка в сравнение с предходния програмен период (2006-2008 г.), както се посочва в доклада

” Комисията носи отговорността за изпълнението на бюджета на ЕС. В областта на структурните фондове програмите се изпълняват съгласно система за споделено управление, в която Комисията носи обща отговорност с държавите членки за гарантиране на правилното изразходване на финансирането от ЕС.

Нашият екип от 50 оперативни одитори всяка година извършва около 90 одита. Вярваме, че подкрепата, която предоставяме на националните екипи за одит под формата на обучения и консултации, се оценява високо.

Както Сметната палата подчерта по време на срещата на групата на хомолозите миналата година във Вилнюс, на която присъстваха всички органи за одит, получената от контролните органи обратна информация е показателна за изградените положителни отношения на съвместна работа с колегите от държавите членки, които способстват заедно да гарантираме, че парите на данъкоплатците се използват правилно и ефективно“.

Лена Андерсон Пенч – директор по одит, Генерална дирекция „Регионална и градска политика“, Европейска комисия

на Европейската сметна палата (вж. карето), и усилията за запазване на положителната тенденция продължават. До този момент това е възможно благодарение на тясното сътрудничество и координация с органите за одит за гарантиране на своевременното откриване и решаване на проблемите още на национално равнище, мерките по отношение на най-рисковите програми и/или държави членки и по-строгия подход на Комисията, предвиждащ систематично използване на мерките за прекъсване и спиране на средствата, както и за въвеждане на финансови корекции при необходимост.

Свеждането на процента на грешки до нула може би е нереалистична цел или практическите опити да се постигне това биха били твърде скъпоструващи от административна гледна точка. Комисията обаче следва подход на „нулева търпимост“ веднага след откриването на нередност.

Одитен подбор чрез оценка на риска

При наличието на 27 национални администрации (които скоро ще станат 28 с присъединяването на Хърватия), стотици хиляди проекти и много нива на регионално и местно управление екипът за одит на Европейската комисия в Брюксел трябва да направи внимателен избор къде да концентрира своето време и ресурси и това решение се взема чрез процес на оценка на риска.

Този процес, който се провежда от всеки отдел на Комисията, участващ в дейността по структурните фондове, идентифицира най-рисковите програми и региони, където е необходимо да се концентрират ресурсите, като същевременно взема предвид и националните одитни стратегии, възможности и резултати.

Както бе посочено по-горе, опитът показва, че повечето грешки обикновено се допускат в областта на обществените поръчки и допустимостта и на тях се отделя специално внимание.

Ограничени ресурси

Този избирателен подход е от съществено значение, тъй като Комисията разполага с ограничени ресурси за одит. Само в генерална дирекция „Регионална и градска политика“ през периода 2007-2013 г. има 317 оперативни програми, а генералната дирекция разполага със само 50 оперативни одитори, за да обхване дейността на структурните фондове в областта на регионалната политика. Освен това са необходими значителни ресурси за организиране на координацията, решаване на хоризонталните въпроси, отношенията с Европейската сметна палата, правните въпроси, процедурите за прекъсване/уведомяване преди спиране на плащанията, както и за процеса на освобождаване от отговорност.

Одитът в действие

Тъй като програмите за финансиране са многогодишни (2007-2013 г.), контролът и одитите се осъществяват преди, по време на и след изразходването на средствата през целия няколкогодишен период.

Подходът на използване на селективна „основана на риска“ стратегия за одит в съчетание с обучаването на национални екипи за одит се доказва като ефективен и ефикасен.

От другите видове одити през периода 2009-2012 г. одиторите на генерална дирекция „Регионална и градска политика“ проведоха повече от 160 одитни мисии по места, за да проверят надеждността на одиторската работа, извършвана от националните органи за одит. Съвместната работа с националните екипи за одит също така значително допринася за развиване на техните познания, изграждането на капацитет в съответните одитни органи и значително подобрява качеството на тяхната работа и надеждността на техните резултати (вж. следващата точка).

Този процес сам по себе си също така помага за намаляване на грешките в средносрочен план чрез повишаване на професионалната компетентност на национално равнище.

Ключови участници в системата за управление и контрол

Всеки управляващ орган на програма на национално или регионално равнище функционира като първото ниво на контрол и носи важната отговорност да гарантира ефективното и правилно изпълнение на програмата.

Този орган трябва да уведоми бенефициентите какво трябва да направят, за да изпълнят изискванията за финансиране, и да въведе механизми за вътрешен контрол, за да провери дали представените от бенефициентите разходи са редовни.

Той носи основната отговорност да наблюдава изпълнението на програмата, да проверява документите, като например списъците с фактури и отчети, които придружават исканията за плащане от организаторите на проекти, и да изпраща на Комисията годишните доклади относно изпълнението.

Второто ключово ниво на контрол в държавата членка е сертифициращият орган, който трябва да удостовери пред Комисията, че разходите, които са обявени за възстановяване, са точни и са в съответствие с приложимите общностни и национални правила.

Одитирацият орган на оперативната програма има отговорността по-специално да гарантира, че се провеждат одити за проверка на ефективното функциониране на системата за управление и контрол на оперативната програма; а също така и че се извършват одити на дейности въз основа на подходяща извадка с цел да бъдат проверени обявените разходи.

На следващото ниво одитът се извършва от органите на ЕС с цел да се разгледа цялостното функциониране на националните системи за контрол. Одитите обаче не могат да компенсират неефективните механизми за контрол на първо ниво или липсата на проверки преди удостоверяване на разходите; затова работата на национално равнище е от решаващо значение.

Единна концепция за одит – да се разчита на националните одити

През периода 2009-2012 г. генерална дирекция „Регионална и градска политика“ отдели значителни ресурси за одитна проверка за оценка на надеждността на 41 национални одитни органа, които отговарят за одита на над 96% от финансирането от ЕФРР.

Когато Комисията знае къде националните системи за управление и контрол са ефективни, тя може да съсредоточи своите относително ограничени одитни ресурси там, където те са най-необходими.

В резултат на тази оценка бе установено, че около 51 програми, за които 15 от тези одитни органа имат отговорност за одит, отговарят на необходимите стандарти и следователно им бе даден нисък приоритет за одит. Вследствие на това генерална дирекция „Регионална и градска политика“ приложи изцяло концепцията за единен одит за тези програми в съответствие с регламентите на ЕО (член 73 от Регламент (ЕО) № 1083/2006).

Решението да се разчита на одиторското мнение, предоставено от националния орган за одит, не пречи в бъдеще Комисията да извърши одитна работа на място за тези програми.

Провежданятият от генералната дирекция одитен процес категорично доведе до значително подобрене в работата на одитните органи и по този начин значително намали риска при упражняването на контрол от проверените одитни органи, както проличава от спада в процента на грешките.

Освен това тези одиторски препоръки съдържаха изискването някои одитиращи органи да обхванат по-добре някои известни рискови области, например обществените поръчки, финансовите инструменти и държавната помощ.

Комисията предостави на одитиращите органи специални насоки, като например тематични контролни списъци или рамки за одит (одити на системи, финансови инструменти), които ще помогнат за хармонизиране на одитните методи, които се използват в тези области с висок риск.

Споделяне на вътрешните одитни ресурси

За да използва Комисията по най-добрия възможен начин своите одитни ресурси, тя обединява чрез по-тясно сътрудничество придобитите експертни познания и опит в други области на финансиране, като например заетостта и рибарството (генерални дирекции „Трудова заетост, социални въпроси и социално приобщаване“ и „Морско дело и рибарство“).

ПРИМЕРИ ЗА ВИДОВЕ СЛУЧАИ НА ИЗМАМА, КОНСТАТИРАНИ ПРИ СТРУКТУРНИТЕ ФОНДОВЕ

- „Декларации с невярно съдържание или фалшиви документи“ – фалшиви или подправени документи или липса на придружаващи документи“.
- „Двойно финансиране“ – умишлено едновременно начисляване на разходи към два фонда.
- Конфликт на интереси – необявен финансов интерес в дадена дейност или договор.
- Нарушаване на правилата за обществени поръчки – съзнателно одобряване на проекти, без да се спазват европейските и националните правила.
- Дейността не се изпълнява или не е завършена или не се извършва в съответствие с правилата.

Целта е да се засилят полезните взаимодействия между одитните екипи чрез споделяне на оценки на риска, планове за одит и ресурси. Това ще доведе до обща одитна дейност в избрани области.

Предприемане на действия – „Комитет по прекъсванията“

Ако се установят проблеми, Комисията разполага с възможността да предприеме поредица от поетапни действия, за да защити средствата на ЕС. Те варират от предупредителни писма за спиране на плащанията до налагане на финансови корекции при необходимост.

Мерките се проследяват ежеседмично от вътрешния „Комитет по прекъсванията“, който работи по въпроси, свързани с генерална дирекция „Регионална и градска политика“. Той може да действа бързо и последователно във всички случаи, независимо от това дали проблемът е идентифициран от Комисията или одиторите на държавите членки.

Органът наблюдава текущи дела, разглежда проблемни случаи и гарантира своевременното приемане на решения. Държавите членки се третират по еднакъв начин.

136 са засегнатите от решения на комисията програми през 2012 г., като за тези програми са съставени 189 предупреждения или решения за прекъсване на плащанията. Изготвени са 66 писма за уведомление преди спиране на плащанията, което означава, че програмите са били на крачка от изготвянето на официално решение за спиране на плащанията. От тези 189 предупреждения или прекъсвания 119 случая са решени преди края на годината. През 2012 г. са приети 2 решения за спиране на плащанията.

Както бе посочено по-рано, възприетият твърд курс на действие по отношение на прекъсванията на плащанията е ключов фактор за намаляване на процента грешки в регионалната политика.

Нови държави членки

Важно е новите държави членки да получат необходимите умения и капацитет, за да изпълняват правилно разходните и одитните дейности. Точно тук е необходимо да се изгради капацитет и, както в случая с предстоящото присъединяване на Хърватия, Комисията работи в тясно сътрудничество с националните екипи за одит, за да бъдат те напълно запознати с процесите.

2014-2020 г. – по-добра система за изпълнение

През програмния период 2014-2020 г. Комисията има желанието да намали броя на участващите органи. Предлага се държавите членки да имат още по-голяма отговорност и задължения за отчетност за правилното използване на финансирането.

Комисията ще продължи да разчита на одитите на показващите по-добри резултати национални органи и да концентрира своите собствени операции по одит върху тези с по-слабо представяне.

Ако бъдат открити проблеми, Комисията ще продължи при необходимост да прекъсва и коригира плащанията и ще държи на условието за 10% междинни плащания до получаването на подходящи гаранции чрез годишно приемане на отчетите на програмата.

В допълнение, електронното управление на данните на всички равнища ще намали административната тежест за бенефициентите и ще способства за намаляване на броя на грешките, като такъв трябва да бъде и ефектът от по-широкото използване на опростени разходи.

Предотвратяване на измами в политиката на сближаване

От съществено значение е управляващите органи да управляват адекватно всички рискове от измама чрез оценки на риска, а също така и чрез мерки за предотвратяване, разкриване и коригиране.

Несъмнено по своята същност измамите са тайни и скрити и може да останат незабелязани или да не бъдат докладвани. Те имат слаб ефект по отношение на общите разходи и остават под контрол благодарение на все по-голямата ефективност на мерките за контрол и наблюдение. Комисията насърчава държавите членки да проявяват нулева търпимост към измамите.

Съгласно действащите разпоредби държавите членки са длъжни да докладват на всеки три месеца в Европейската служба за борба с измамите (ОЛАФ) за случаи на нередности, които засягат финансиране от ЕС на стойност над 10 000 EUR, и да съобщават за съмнения си за случаи на измама.

Веднъж годишно държавите членки трябва да предоставят на Комисията и обобщени данни за всички направени корекции през предходната година, включително за тези под прага за докладване пред ОЛАФ.

Индикатори за измамите

Комисията изготви набор от „предупредителни сигнали“ – или индикатори за измами – които открояват ситуациите, в които съществува риск от нередности или може да се подозира измама. Описани са около 20 вида често срещани и повтарящи се схеми за измама. Те са свързани с процеса на сключване на договори и възлагане на обществени поръчки, разходите за труд и консултантските услуги.

Това може да включва, например, разделяне за покупка на части, за да се избегнат задължителните прагове за конкурсна процедура за подаване на оферти. Друг предупредителен сигнал може да бъде ситуация, в която възложител има странични интереси в съфинансирана дейност, които може да доведат до конфликт на интереси.

Оценка на риска

Въз основа на оценките на риска ОЛАФ разработи методология за оценка на риска от измами. Тази оценка позволи на националните органи и ОЛАФ да установят няколко предполагаеми случая на измама и да започнат разследвания.

Подпомагане на усилията на държавите членки за предотвратяване и откриване на измами

От 2013 г. Комисията ще предложи на управляващите органи разработен от нея специален инструмент за извличане на данни, наречен ARACHNE, който може да се използва доброволно за идентифициране на проекти, които може да бъдат изложени на рискове от измами. ARACHNE е инструмент за измерване на риска, който може да повиши ефективността при подбора на проекти, извършването на проверки на управлението и допълнителното укрепване на процесите на предотвратяване и откриване на измами. Инструментът ще бъде въведен постепенно през 2013 г.

Съвместна стратегия за борба с измамите

Дейността на службите на Комисията, които отговарят за регионалната политика, трудовата заетост и рибарството (генерални дирекции „Регионална и градска политика“, „Трудова заетост, социални въпроси и приобщаване“ и „Морско дело и рибарство“), играе важна роля за защитата на ЕС от евентуални измами, като те са съставили Съвместна стратегия за борба с измамите.

Основно място в стратегията заема предотвратяването на измамите, но в нея се разглеждат и други аспекти в рамките на цялостен подход, необходим за успешната борба с измамите. Стратегията предвижда обединяване на всички ресурси на службите и план за действие с оперативни мерки.

Стратегическата цел на съвместния план е да се подобри оценката на риска от измами и информираността за измамите, като същевременно държавите членки получават указания и подкрепа.

Съчетаването на този анализ със собствения оперативен опит на ОЛАФ води до набирането на ценна информация, която помага на органите, които отговарят за управлението на фондовете на ЕС, да предотвратяват и разкриват измами.

Признат факт, е че получаващите широка гласност разследвания на потенциални измами действат като спирачка за измамниците, а лишаването им от възможността да извършат измама е най-икономичният начин да се намали въздействието на измамата върху обществото.

▶ НАУЧЕТЕ ПОВЕЧЕ

Предлага се на 22 езика

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgenerator/presenta/audit2009/audit2009_bg.pdf

▶ ОПИТ ЗА ПОСТИГАНЕ НА БАЛАНС

КОНТРОЛЪТ ВЪРХУ ДЪРЖАВНИТЕ ПОМОЩИ И РЕГИОНАЛНАТА ПОЛИТИКА

Строителна дейност на летище Франкфурт, Германия.

Правилата за държавните помощи на ЕС в момента са обект на сериозен преглед. До края на 2013 г. почти всички регламенти, насоки и рамки за държавната помощ ще бъдат заменени с нови правила, съдържащи общи критерии за съвместимост. Този процес на модернизиране на държавната помощ осигурява възможност за по-нататъшно хармонизиране на правилата за държавната помощ и политиката на сближаване и за опростяване на правилата. В новите закони трябва да се постигне правилен баланс между стратегията за растеж и заетост „Европа 2020“ и необходимостта от ограничаване на нарушаването на конкуренцията.

Правилата за държавната помощ се прилагат по отношение на съфинансираните проекти

Важна особеност на регионалната политика на ЕС е, че държавите членки и/или регионалните органи избират проекти за финансиране, които насърчават социалното и икономическото сближаване на техните територии. Тъй като финансирането от ЕС се предоставя на държавите членки при споделено управление, за целите на държавните помощи то се третира като национален ресурс. Вследствие на това съфинансираните проекти трябва да бъдат в съответствие с правилата за държавните помощи.

При планирането на програми и проекти държавите членки следва да имат предвид, че по отношение на изпълнението важат правилата за държавните помощи.

Цели на модернизирането на държавната помощ

В контекста на дневния ред за растеж и работни места на „Европа 2020“ целта на протичащия в момента процес на модернизация на държавната помощ е да се насърчи предоставянето на добре планирана помощ, насочена към ситуации на неефективност на пазара и цели от общ европейски интерес, изпълнението да се концентрира върху случаите с най-голямо въздействие върху вътрешния пазар, да се рационализират правилата за държавна помощ и да се постигне по-бърз процес на вземане на решения.

За тази цел във всички регламенти, насоки и рамки за държавната помощ трябва да се въведат „общи принципи“ за съвместимостта на държавната помощ. Общите принципи включват проверки, които да гарантират, че:

- ▶ помощта е предназначена за обща цел;
- ▶ съществува доказана неефективност на пазара;
- ▶ помощта има реален стимулиращ ефект;
- ▶ ограничена е до необходимия размер; и
- ▶ избран е най-подходящият инструмент за помощ.

Преглед на Насоките за регионалната помощ

Всички области на законодателството относно държавните помощи са от значение за изпълнението на регионалната политика. Несъмнено обаче Насоките за регионалната помощ са от особено голямо значение, тъй като те определят правилата, при които се оценява държавната помощ за насърчаване на икономическото развитие на необлагодетелстваните райони.

Генерална дирекция „Конкуренция“ на Европейската комисия публикува първия проект на новите Насоки за регионалната помощ. Новите правила би трябвало да бъдат приети през лятото на 2013 г. и да започнат да се прилагат през 2014 г.

Проектът за Насоки за регионалната помощ включват редица опростявания за мерките на политиката на сближаване в сравнение с изискванията за други видове регионална помощ. По-специално, признава се, че стратегиите за регионално развитие, определени в контекста на европейските фондове, допринасят за една обща цел. Също така, смята се, че за регионите, които са включени в картата за регионална помощ, съществува пазарна неефективност. Проектът освен това предвижда, че не са необходими допълнителни проверки за целесъобразността на инструмента за помощ, когато помощта/проектът изпълнява оперативна програма.

Как да се подходи към специфичните особености на Европейското териториално сътрудничество

Европейското териториално сътрудничество е една от целите на политиката на сближаване; то има за цел да засили трансграничното, транснационалното и между-регионалното сътрудничество. Специфична особеност на европейското териториално сътрудничество е, че в него участват партньори от най-малко две държави и поради тази причина, за да се осигури съответствието на държавната помощ, програмите срещат редица практически затруднения.

Ето защо се приветства стремежът тези трудности да бъдат преодолени чрез създаването на общ таван за помощта за проекти, който проличава в предложените нови Насоки за регионалната помощ. Това ще позволи на програмите да установят еднакъв интензитет на помощта за всички партньори в проектите за Европейско териториално сътрудничество, включително за търговските предприятия.

Новият Общ регламент за групово освобождаване

Прегледът на Общия регламент за групово освобождаване е друга важна част от модернизиранието на държавната помощ. Регламентът е важен инструмент за опростяване на прилагането на правилата за държавна помощ, тъй като не е необходимо подкрепата за проекти да бъде нотифицирана за одобряване на държавната помощ, ако тя отговаря на правилата на Общия регламент за групово освобождаване.

Комисията неотдавна публикува първия проект на новия Регламент за групово освобождаване. Новият Регламент за групово освобождаване трябва да бъде приет през 2013 г. или в началото на 2014 г.

Нова Рамка за научни изследвания, развитие и иновации

Рамката за държавни помощи за научни изследвания, развитие и иновации е от голямо значение за осигуряване на ефективното прилагане на стратегията за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж „Европа 2020“. По-специално, целите на Комисията за подпомагане на стратегиите за интелигентна специализация, включително, ако е уместно, главните базови технологии (ГБТ), ще бъдат изпълнени в рамките на определените от тази рамка ограничения. Ето защо е добре да се използва възможността, която предлага модернизиранието на държавната помощ, за да се разгледат ефективни начини за въвеждането на ГБТ и проекти за научни изследвания и иновации.

Генерална дирекция „Конкуренция“ публикува документ за ключови въпроси, който съдържа коментар за реформата на Рамката за научни изследвания, развитие и иновации. Първият проект на новата рамка би трябвало да бъде публикуван през лятото на 2013 г.

А какво може да се каже за инфраструктурните проекти?

Съдът на Европейските общности потвърди, че подкрепата за изграждане на инфраструктура е обект на контрол по линия на държавната помощ, ако инфраструктурата се използва за стопански цели. Следователно трябва да се провери дали голям брой инфраструктурни проекти отговарят на правилата за държавна помощ.

Службите на Комисията разбират, че прегледът на инфраструктурните проекти трябва да се рационализира и опрости. Така наречените аналитични мрежи могат да помогнат на управляващите органи при преценката дали даден инфраструктурен проект трябва да бъде нотифициран за одобряване на държавната помощ. Освен това може да се очаква, че настоящият процес на модернизация на държавната помощ допълнително ще ограничи необходимостта от нотифициране на инфраструктурни проекти и ще облекчи оценката на държавната помощ.

► НАУЧЕТЕ ПОВЕЧЕ

Проект за Насоки за регионална помощ:
http://ec.europa.eu/competition/consultations/2013_regional_aid_guidelines/paper_bg.pdf

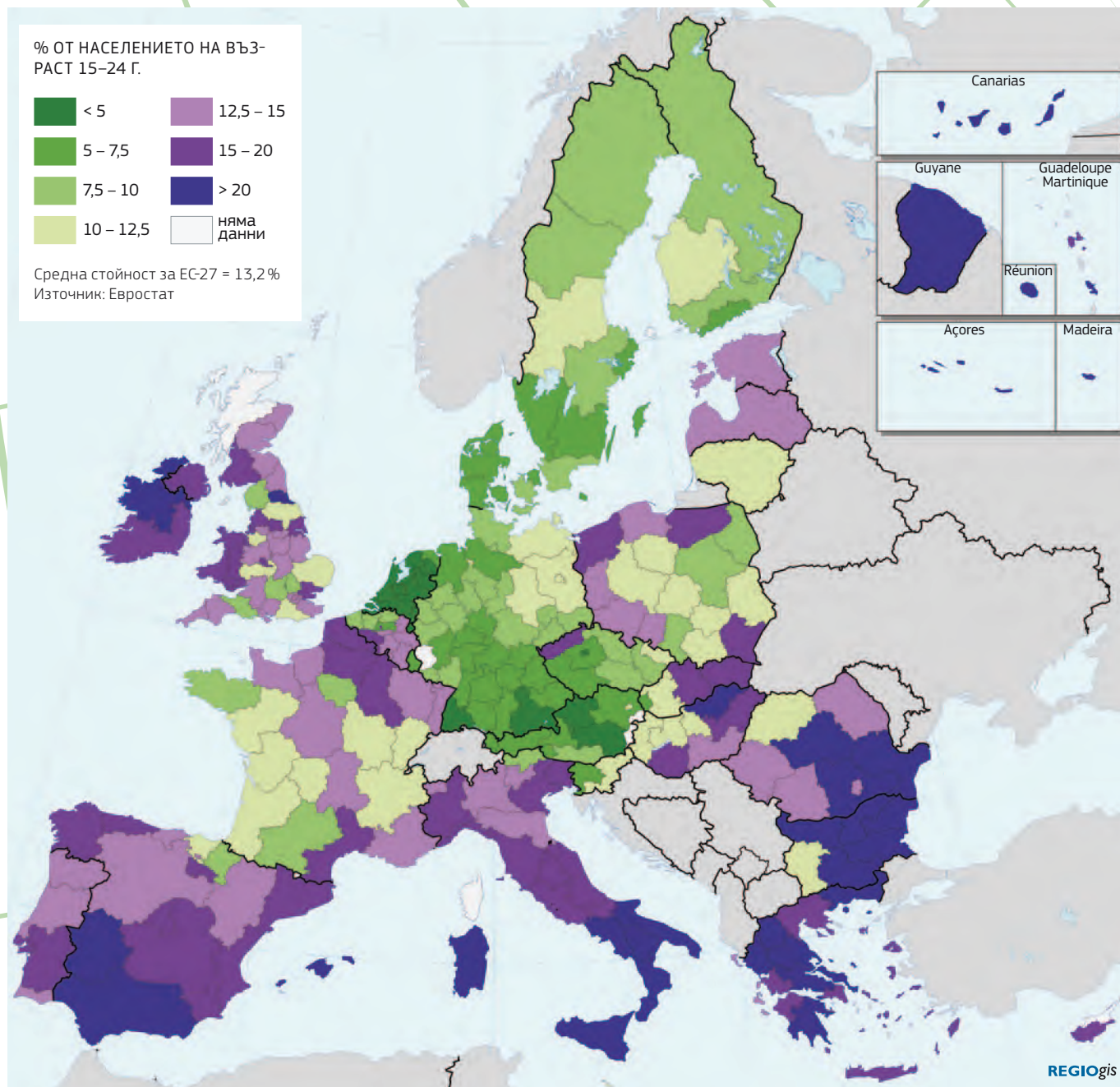
Проект за Общ регламент за групово освобождаване:
http://ec.europa.eu/competition/consultations/2013_gber/index_en.html

Документ за ключови въпроси относно Рамката за научни изследвания, развитие и иновации:
http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/rdi_issues_paper.pdf

▶ ДЯЛ НА „НЕЕТ“* ЗА 2012 Г.

НИКЪДЕ НЕРАБОТЕЩИ, НЕУЧЕЩИ И НЕОБУЧАВАЩИ СЕ (НЕЕТ)
НАСЕЛЕНИЕ НА ВЪЗРАСТ 15-24 Г.

*НЕЕТ – НЕРАБОТЕЩИ, НЕУЧЕЩИ И НЕОБУЧАВАЩИ СЕ ЛИЦА

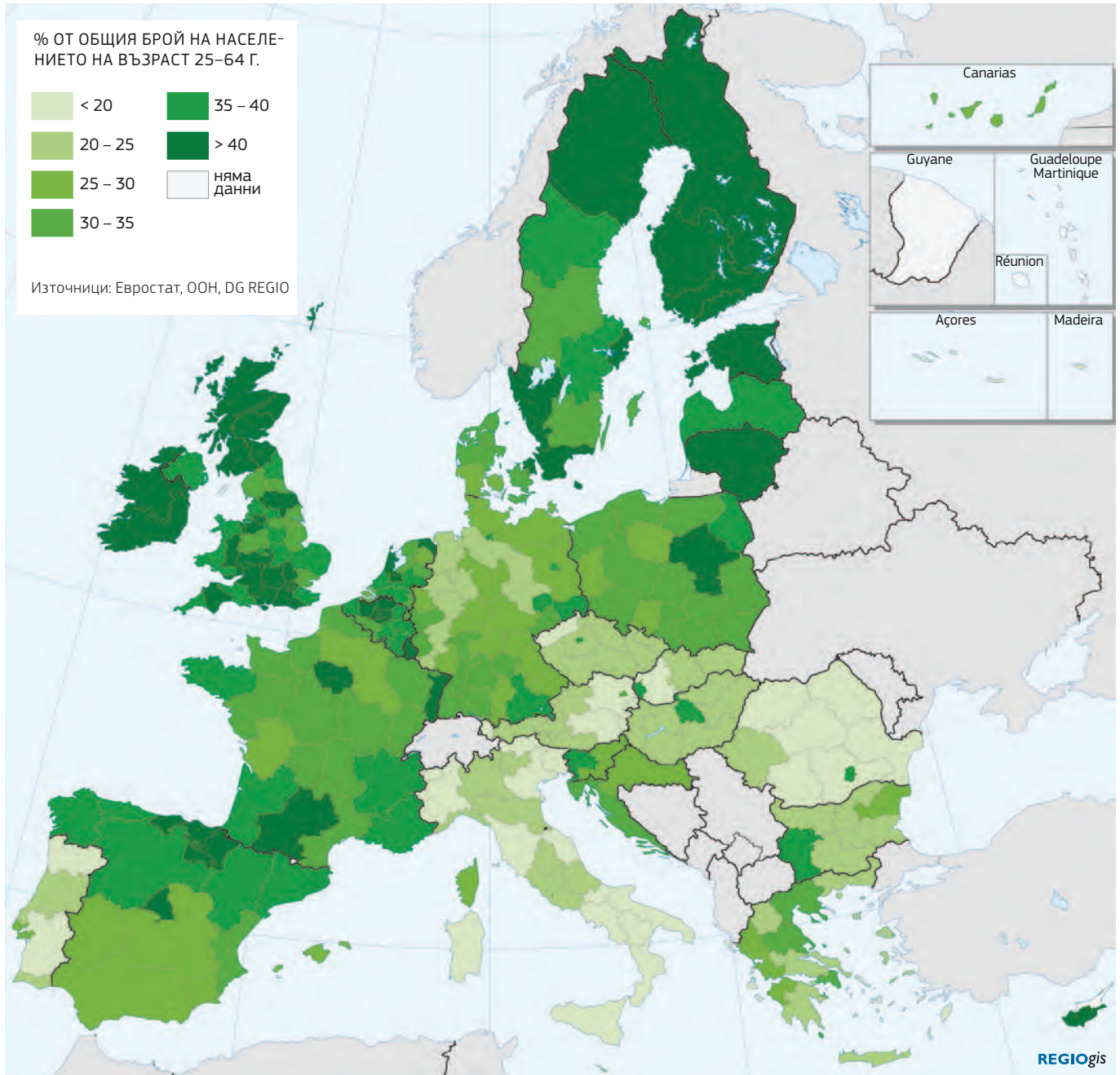
Вероятно е в тази група да попадат лица, които са напуснали преждевременно училище, и е малко вероятно да има такива със завършено висше образование. Една от целите на „Европа 2020“ е до 2020 г. да се намали делът на преждевременно напусналите училище лица и да се увеличи делът на лицата с висше образование. Сред регионите на държавите от ЕС-27 се наблюдават ясно изразени различия в процента на лицата, които попадат в категорията NEET, като разликата между

регионите, където този показател е най-висок (36%, Северозападен в България), и най-нисък (3% в Прага, Чехия), достига 12 пъти. Регионите, където най-малко един от петима млади хора попада в категория NEET, могат да бъдат намерени в България и Румъния, както и в Южна Италия, Южна Испания и Гърция. Само в 16 от 268-те региона делът на хората, попадащи в категория NEET, е под 5%. Те се намират предимно в Нидерландия, Австрия и Германия.

▶ ОБРАЗОВАТЕЛНО РАВНИЩЕ

ПРОГНОЗЕН ДЯЛ НА НАСЕЛЕНИЕТО С ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ НА ВЪЗРАСТ 25-64 Г., 2020 Г.

Очаква се тази група от населението да нарасне от 26% през 2010 г. до 32% през 2020 г. През 2020 г. делът на тази група в седем региона ще бъде над 50%: Вътрешен Лондон, регионите на Обединеното кралство, включително Оксфорд и Абърдийн, двата региона около Брюксел, Паис Васко в Испания и Стокхолм. Тези региони ще бъдат особено привлекателни за фирмите, които търсят високообразована работна сила. В другата крайност, през 2020 г. делът на тази група в 32 региона ще бъде

под 20%. Тези региони се намират предимно в Италия, Португалия, Австрия и Румъния. Съществува тенденция в столичните региони да се наблюдава най-висок дял на лицата с висше образование, а в някои държави разликата с нареждащия се на второ място регион е много голяма. В девет държави тази разлика е повече от десет процентни пункта. Това прави столичните региони далеч по-привлекателни за фирмите, които използват интензивно знания.

▶ С ВАШИ ДУМИ

НАЦИОНАЛНИ И РЕГИОНАЛНИ ГЛЕДНИ ТОЧКИ ПО ПОЛИТИКАТА ЗА СБЛИЖАВАНЕ

„Панорама“
очаква вашите
материали!

„С ваши думи“ е разделът на „Панорама“, който кани важни „потребители“ на политиката на сближаване на национално и регионално равнище да изкажат своето мнение и да споделят какво мислят за дейността на европейската политика на местно равнище, обхващайки както настоящите постижения и успехи, така и подготовката за следващия програмен период.

При наличието на повече от 270 региона в 28-те държави, членки на ЕС, всеки със своя специфична икономическа и културна история и потребности, е важно създателите на политики, администрацията и служителите на всички равнища да разбират реалното въздействие на политиката на сближаване върху обикновените хора.

В това издание *Панорама* представя гледните точки на четири държави членки и региони, които излагат своите виждания за политиката на сближаване. Моравия–Силезия в Чешката република и Фландрия в Белгия гледат в перспектива към своите планове за изпълнение на структурните фондове през следващия програмен период 2014–2020 г. и развиват опита си от текущите програми. Същевременно германският регион Саксония и Швеция представят своя подход, като акцентират върху конкретни успешни инициативи.

Панорама приветства вашите материали, които може да бъдат включени в бъдещи издания:

▶ regio-panorama@ec.europa.eu

▶ ЧЕХИЯ

▶ РЕГИОН МОРАВИЯ–СИЛЕЗИЯ ЗАЛАГА НА ИНТЕЛИГЕНТНИТЕ ИНВЕСТИЦИИ В СВОЕТО БЪДЕЩЕ

Европейските инвестиции помагат на регион Моравия–Силезия да изпълни фундаментална социално-икономическа трансформация. През последните години регионът претърпява съществено реструктуриране на индустриалния сектор, последиците от което продължават да се усещат, и се опитва да изгради нов имидж. От полза за икономическото възстановяване е финансирането от Регионална оперативна програма (РОП) Моравия–Силезия, което се инвестира ефективно и носи 11% икономическа възвръщаемост. Докато регионът върви към бъдещето, той ще използва още по-находчиво европейското финансиране. По този път ще му помага програмата „По-интелигентен регион“.

Регионът е известен с контрастите си – красивите пейзажи на „Йесеники“, „Бескиди“ и „Поодри“ и замърсената околна среда около бившите мини и стоманодобивни

предприятия. Миналото е оставило тук своето осезаемо и неосезаемо индустриално наследство. Индустриални паметници стоят редом до изоставени промишлени площадки; безработицата е висока, но въпреки това голяма част от работната ръка е висококвалифицирана и цената на труда е относително ниска. Университетите осигуряват образование, като челно място сред тях заема Колежът по минно дело към Техническият университет в Острава.

През периода 2007–2013 г. средствата от РОП Моравия–Силезия се използват за подобряване на основната инфраструктура, услугите и социалния живот. Пример за това е възстановяването на едни от най-важните паметници и символи на метрополията Острава. Някогашната индустриална зона в долната част на Витковице сега е домакин на големи културни и образователни събития, а интерактивният „Свят на технологиите“ повишава привлекателността на науката и технологиите за младите

Проект за архитектура и строителство в постиндустриалната зона Нов Витковице в град Острава, Моравия–Силезия.

хора. Уникална за региона инвестиция е Интегрираният център за безопасност, който координира дейностите и функционирането на всички звена за безопасност и спасителни отряди в региона.

Днес регионалният съвет на Моравия–Силезия, който взема решенията за финансиране на проекти, не се страхува да се впусне в иновационни дейности. Той е първият орган в Чехия, който прилага инструмента JESSICA. Той също така е и първата чешка организация, достигнала златно ниво на международно признатия стандарт „Инвеститори в хората“. За систематичния си подход и прилагането на добри бизнес практики в публичната администрация организацията е получила Европейска награда в публичния сектор.

През предстоящия програмен период организацията възнамерява да се възползва от придобитите през текущия период опит и знания. За тази цел е изготвена програма „По-интелигентен регион: Моравия–Силезия, 2020 г.“ Тя си поставя за цел в сътрудничество с регионалните партньори да проправи пътя за ефективно изпълнение на европейските фондове, насочвайки се както към регионалните потребности, така и към националните и европейските цели.

„По-интелигентен регион“ се стреми да осигури навременна и качествена подготовка на региона на бъдещото ефективно използване на структурните фондове от 2014 г., които ще допринесат значително за подобряване на конкурентоспособността на региона. Програмата се основава на три стълба. Целта на първия стълб е да подготви хората професионално с помощта на конференции, семинари и обучения. По втория стълб се подготвят новите пилотни инструменти на политиката на сближаване за регион Моравия–Силезия. Регионалният съвет – работейки в тясно сътрудничество с град Острава и най-големите градове в региона – подготвя интегрирана териториална инвестиция за агломерация Острава. Междувременно регион Моравия–Силезия и Асоциацията за развитие на регион Моравия–Силезия съставят съвместен план за действие или интегрирана стратегия за увеличаване на заетостта

и инициативи за обучение за местните хора. Целта е да се създаде нов, ориентиран към резултатите съвместен план за действие, който е в пълно съответствие с европейските законодателни предложения. Целта на третия стълб е да провери и подпомогне капацитета за усвояване на основните участници от региона и малките потенциални бенефициенти, така че те са подготвени за предстоящия програмен период 2014-2020 г.

Всички тези дейности също така са били обсъдени и съгласувани на национално равнище, например на кръгли маси под формата на конструктивни дискусии с представители на бъдещите национални управляващи органи, като са използвани първите резултати от картографирането на капацитета на региона за усвояване и данните за готовността на кандидатите за предстоящия програмен период.

В бъдеще регион Моравия–Силезия иска да се превърне в добър адрес. Той инвестира в създаването на необходимите условия за осъществяване на нови инвестиции в инфраструктурата и качеството на предоставяните услуги. Регионът се е утвърдил и в областта на културните и развлекателни дейности. Някои събития, като например музикалните фестивали „Цветове на Острава“ и „Дни на Острава“, престижният атлетически турнир „Златният шпайк“ и Световното първенство по хокей през 2015 г., се радват на известност далеч извън границите на региона. Местните хора и посетителите са привлечени и от красивата природа, разнообразието от спа центрове и новоизградената мрежа от велосипедни алеи.

Даниел Кончина

*Анализатор, Регионална оперативна програма Моравия–Силезия
Регионален съвет на регион за сближаване Моравия–Силезия*

▶ НАУЧЕТЕ ПОВЕЧЕ

<http://www.rr-moravskoslezsko.eu>

<http://www.smarterregion.com>

БЕЛГИЯ

▶ ЕВРОПА ИНВЕСТИРА, ФЛАНДРИЯ РАСТЕ

Това е мотото, под което Фландрия стартира своята програма по цел 2 за периода 2007-2013 г. Бюджетът от 201 млн. EUR е разделен между четири приоритета: иновации, предприемачество, подобряване на икономическата среда и устойчиво градско развитие. Програмата е към края си, финансираните проекти са над 450, като са създадени или запазени повече от 9800 работни места. Подкрепата от Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) е довела и до привличането на допълнителни финансови средства в размер на повече от 375 млн. EUR, реализирани на регионално, провинциално, местно и частно равнище във Фландрия.

Заради предвидената тематична концентрация на целите програмата за периода 2014-2020 г. до някъде ще прилича на текущата програма, като това ще създаде известна приемственост. Избраните четири приоритетни оси за новата програма са: иновации, предприемачество, преминаване към икономика с ниска въглеродна интензивност и устойчиво градско развитие. Концепциите за добавяне и допълване са водещи принципи при подготовката и изпълнението на новата програма. По този начин ЕФРР ще помогне на Фландрия да се превърне в по-иновативен, устойчив и приобщаващ регион до 2020 г.

Водещата предпоставка за първата приоритетна ос, иновациите, е интелигентната специализация. С програма „Фландрия в действие“ и „Пакт 2020“ регион Фландрия често е посочван като пример за възникването на еволюционен процес около темата за иновациите. През новия програмен период Фландрия ще инвестира в съществуващите пропуски в областта на иновациите, които не са обхванати от фламандската политика или инструменти.

През текущия период 2007-2013 г. във финансираните от ЕФРР проекти са участвали повече от 2700 МСП. Това участие е важно за текущата програма и предприемачеството ще остане важна приоритетна ос за Фландрия, като ще се акцентира върху стимулирането на предприемачеството и растежа и интернационализацията на МСП.

Мерките за стимулиране на прехода към икономика с ниска въглеродна интензивност ще допълват различните съществуващи инициативи във фламандския регион и на местно равнище. Фокусът ще бъде върху най-големите сектори, отговорни за емисиите на парникови газове: жилищният сектор и транспортът. Специално внимание ще бъде отделено и на МСП, за да се стимулира тяхната активност в областта на енергийната ефективност и възобновяемите енергийни източници.

Европа инвестира, Фландрия расте: новата книга за финансирани от ЕС проекти.

Като се има предвид високата урбанизация на Фландрия, продължават усилията в областта на устойчивото градско развитие. По приоритетната ос „Градско развитие“ Фландрия отново ще работи с тринадесетте главни града по различни теми, които са важни за осигуряването на добри градски условия на живот. Обръща се внимание на адаптирането към изменението на климата, опазването на жизнената среда и възраждането на бедните квартали.

Вернер Ван ден Щокт

Ръководител на управляващия орган на програма Фландрия на ЕФРР за периода 2007-2013 г.
Отдел Икономика на Европа, Предприемачество – Фландрия, фламандско правителство

▶ НАУЧЕТЕ ПОВЕЧЕ

<http://www.agentschapondernemen.be/themas/erdf-flanders>

▶ ГЕРМАНИЯ

▶ САКСОНИЯ ЗАПАЗВА ФОКУСА ВЪРХУ ИНОВАЦИИТЕ, РАСТЕЖА И ЗАЕТОСТТА, 2014-2020 Г.

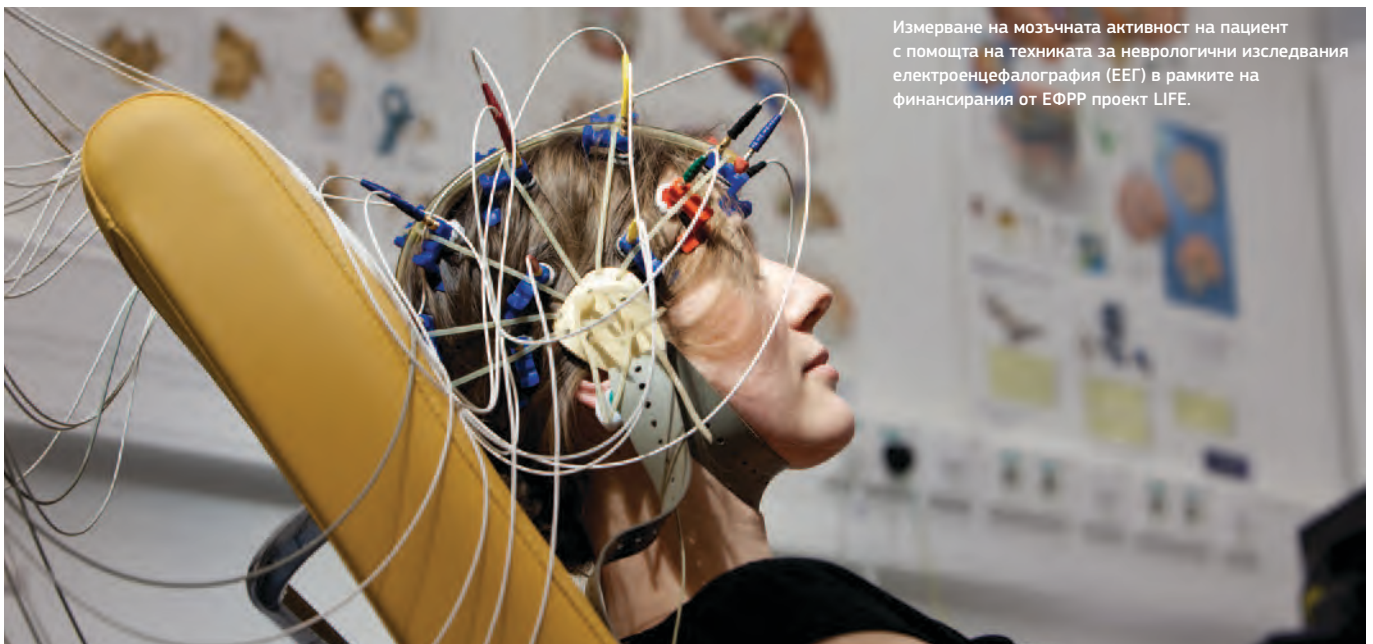
Саксония е провинция, в която въпреки трудното начало събитията се развиват особено положително след мирната революция от 1989 г. Федерална провинция Саксония днес се радва на отлична репутация като индустриална провинция и е дом на иновативни дейности и райони, отбелязващи растеж, като микро-и нанотехнологиите, биотехнологиите и разработването на нови материали и чисти технологии.

Саксония е провинцията на инженерите. Тук правим иновации с главно „И“. Саксония носи духа на изследванията и има ясно изразен предприемачески дух, като благодарение на това се радва на добро положение, въпреки всички структурни проблеми, с които продължава да се сблъсква. Саксония използва своята икономическа политика, за да затвърди този дух чрез широк набор от стимули и схеми за подпомагане и по този начин набляга на устойчивото насърчаване на конкурентоспособността и заетостта.

До голяма степен в този процес се използва финансирането от Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР). През периода на финансиране 2007-2013 г. провинция Саксония разполага с финансиране от ЕФРР в размер на 3,1 млрд. EUR. Провинцията използва това финансиране, за да инвестира в иновациите, икономиката, инфраструктурата, образованието и околната среда. Голямо внимание се обръща

на заздравяване на ролята на Саксония като център за научни изследвания. Само през периода на финансиране 2007-2013 г. Саксония инвестира над един милиард евро финансиране от ЕФРР за подпомагане на иновациите, науката и научните изследвания. Научните организации и фирмите се възползват в еднаква степен от тази мярка, като се насърчават научноизследователските проекти и трансферът на технологии и се осигурява рисков капитал за нови технологични компании. Многото научноизследователски институции и комплекси от такива институции и университети, които се основават в Саксония, показват възхода на иновационната дейност тук. Пет проекта, наречени „Инициативи за високи научни постижения на провинцията“, получават важна подкрепа от ЕФРР. Една от тези инициативи за високи научни постижения е научноизследователският комплекс „Life“.

„Life“ е мащабно изследване на здравето, което изучава начина на възникване на свързаните с начина на живот заболявания. Целта на изследването е да се установи защо много хора страдат от такива заболявания, а други не. Във фокуса на работата на участвалите над 150 изследователи са заболяванията на сърдечно-съдовата система, последствията от затлъстяването, алергиите, диабета, деменцията и депресията. През периода от 2009 г. до средата на 2014 г. в рамките на проекта са изследвани и анкетираны 26 500 здрави и болни участници, възрастни и деца, като

Измерване на мозъчната активност на пациент с помощта на техниката за неврологични изследвания електроенцефалография (ЕЕГ) в рамките на финансираната от ЕФРР проект LIFE.

са използвани най-новите клинични и биоаналитични методи. В работата си изследователите вземат предвид не само генетичната предразположеност на участниците, но и техният начин на живот и различни фактори на околната среда. Целта е да се открие как тези фактори си взаимодействат и водят до заболявания, свързани с начина на живот. За подпомагането на проекта са изразходвани около 38 млн. EUR, около 24,2 млн. EUR от които са предоставени от ЕФРР.

С подкрепата на Европейския съюз през последните 20 години федерална провинция Саксония успешно развива своята икономика, инфраструктура и условия за образование и научни изследвания. Въпреки това все още трябва да извървим немалък път, за да настигнем други държави, членки на ЕС. Ето защо ние в Саксония се концентрираме върху разумната бюджетна политика без поемане на нови дългове, на устойчивите инвестиции и финансирането от ЕС за периода 2014-2020 г.

Бъдещите предизвикателства за Саксония са отразени в основните теми на стратегията „Европа 2020“: глобализация, изменение на климата, енергийна сигурност

и в частност демографски промени. С помощта на непрекъснатата подкрепа от Европейския съюз успешната програма „Саксония 2020“ ще се концентрира върху устойчивото запазване на местната конкурентоспособност и заздравяване на основите на предприемачеството, включително инфраструктурните качества, разширяване на капацитета за иновации на икономиката, университетите, администрацията и обществото, развитие на потенциален кръг от квалифицирани трудови ресурси, осигуряване на сигурни доставки на енергия на достъпна цена и осигуряване на образование на базата на равни възможности. Тази цел стои в основата на стратегическата концепция, според която ще бъде разработена оперативната програма за периода 2014-2020 г. в рамките на ЕФРР.

Управляващ орган на ЕФРР

Министерство на икономиката, труда и транспорта на федерална провинция Саксония

▶ НАУЧЕТЕ ПОВЕЧЕ

<http://life.uni-leipzig.de/>

▶ ШВЕЦИЯ

▶ ТЪРГОВСКА РЕАЛИЗАЦИЯ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ

Giraffe е робот за телеприсъствие, който помага на възрастните хора в контактите им с външния свят. Той е разработен в рамките на проекта „Роботдален“ с подкрепата на Европейския фонд за регионално развитие и други органи. Giraffe се продава в седем държави от ЕС и е пример за резултати от иновациите и научните изследвания, които са достигнали и до производството.

Търговската реализация на резултатите от научните изследвания и иновациите и довеждането им до пазара е едно от предизвикателствата, пред които се изправя Швеция преди следващия програмен период. Това е едно от заключенията на представената наскоро оценка на въздействието за осемте регионални програми по структурните фондове в Швеция през периода 2007-2013 г.

Много от проектите, разбира се, вече са постигнали това през текущия период и „Роботдален“ е добър пример. Мисията на проекта е да направи възможно постигането на търговски успехи за нови идеи и научни изследвания в областта на роботиката и автоматизацията, като се наблегне на решенията за индустрията, тежкотоварните автомобили и здравния сектор.

Със застаряването на населението, което е предизвикателство за Швеция, както и за много други държави от ЕС, значението на здравната роботика ще нараства. Ето защо роботът Giraffe, който може да се управлява дистанционно чрез нормален компютър, може да бъде от помощ. Той се плъзга на колелца и за „лице“ има видеоекран. Това позволява например службата за домашна помощ да навещава по-често пациента, без да отива при него при всеки случай.

Осем регионални програми

Проектът „Роботдален“ се изпълнява в рамките на програмата Източна Средна Швеция, една от осемте регионални програми за регионална конкурентоспособност и заетост в Швеция по структурните фондове. Всичките осем проекта се управляват от един орган, Шведската агенция за икономически и регионален растеж, и имат обща функция за подкрепа.

Шведското правителство реши през следващия програмен период да запази същото географско разделение и управление на регионалните програми по Структурните

Изпитване на Giraffe в дом в град Вестерос.

фондове. Ръководството се доказва като ефективно, с ниски административни разходи, а бенефициентите от цялата страна получават проста и ясна информация за условията за допустимост за предоставяне на подкрепа.

Подготовката за програмния период 2014-2020 г. отбелязва напредък от началото на 2012 г., както на национално, така и на регионално равнище. Регионалните програми по структурните фондове са изготвени в широко партньорство с участието на представители на публичния сектор на местно и регионално равнище, индустрията и академичните среди. Според указанията на правителството фокусът на програмите ще бъде върху научните изследвания и иновациите, зелената икономика и предприемачеството.

Засилване на зелената икономика

В Северна Средна Швеция например се полагат активни усилия за съставянето на програма, като координатор на тази дейност е Мария Гелин Акселсон от регион Гевлеборг. Тя вижда някои промени в насоката на приоритетите през следващия период.

„Основният фокус е върху зелената икономика“, казва тя. Предложените тематични области за структурните фондове са повлияни от стратегията за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж „Европа 2020“. Налице е ясна връзка с трудовата заетост и растежа чрез развитието на нисковъглеродна икономика, както и чрез иновациите,

информационните технологии, предприемачеството и инвестициите в умения.

Според Мария Гелин Акселсон обаче не се акцентира върху транспортните системи и ИТ-инфраструктурата, които са приоритет на регионалните области за развитие в Северна Средна Швеция.

„Този въпрос обаче може да бъде решен чрез възможности за финансиране, които не попадат в обхвата на структурните фондове“, казва тя.

Опростяване и координация

Един от приоритетите на шведското правителство е по-лесното управление на проектите през следващия програмен период. За тази цел мандатът на шведската Агенция за икономически и регионален растеж и шведския Съвет за ЕСФ, който е управляващ орган за Европейския социален фонд, включва предлагането на мерки за опростяване и координация на изпълнението на програмите.

Управляващ орган

Tillväxtverket – Шведска Агенция за икономически и регионален растеж

► НАУЧЕТЕ ПОВЕЧЕ
www.tillvaxtverket.se

▶ ПРОГРАМА

21 СЕПТЕМВРИ 2013 Г.

_ В цяла Европа

European Cooperation Day

7-10 ОКТОМВРИ 2013 Г.

_ Брюксел (BE)

OPEN DAYS 2013 г.

28-29 ОКТОМВРИ 2013 Г.

_ Букурещ (RO)

2-ри годишен форум
на Стратегията на ЕС
за Дунавския регион

8 НОЕМВРИ 2013 Г.

_ Брюксел (Белгия)

Регионите като двигатели
на нов растеж чрез инте-
лигентна специализация

9-10 ДЕКЕМВРИ 2013 Г.

_ Брюксел (BE)

Конференция
„Telling the story“

31 МАРТ 2014 Г.

_ Брюксел (Белгия)

RegioStars

Допълнителна информация за събитията е публикувана в раздел „Календар на събитията“ на уебсайта Inforegio на следния адрес:

http://ec.europa.eu/regional_policy/conferences/agenda/index_bg.cfm

Бихме искали да научим за постиженията на политиката на сближаване във вашия регион с акцент върху резултатите и осезаемите ползи за гражданите, както и вашето мнение за подготовката за следващия програмен период.

Избрани материали ще бъдат представени в следващия брой на списание „Панорама“.

Моля, изпращайте вашите материали (с максимална дължина 600-700 думи) до:

regio-panorama@ec.europa.eu

ИЗКАЖЕТЕ МНЕНИЕТО СИ

■ Служба за публикации

Европейска комисия,
Генерална дирекция „Регионална и урбанистична политика“
Комуникация – Ana-Paula Laissy
Avenue de Beaulieu 1 – B-1160 Bruxelles
Ел. поща: regio-panorama@ec.europa.eu
Интернет адрес: http://ec.europa.eu/regional_policy/index_bg.cfm

